

กระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย
การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4

โดย

นางอัจฉรา จินดาพงษ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974 - 464 - 556 - 3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**THE SUPERVISION PROCESS AFFECTING SCHOOL CURRICULUM
DEVELOPMENT IN PILOT AND NETWORK SCHOOLS IMPLEMENTING
EDUCATION CURRICULUM B.E.2544, INSPECTION AREA 4**

By

Achara Chindapong

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Educational Administration

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2004

ISBN 974 - 464 - 556 - 3

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “กระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4” เสนอโดย นางอัจฉรา จินดาพงษ์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

1. อาจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์

2. อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช

3. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร)

...../...../.....

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

...../...../.....

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช)

...../...../.....

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

...../...../.....

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์คุณิต ทิวถนอม)

...../...../.....

K 44252338 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ : กระบวนการนิเทศ / การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

อัจฉรา จินดาพงษ์ : กระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่อง และโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 (THE SUPERVISION PROCESS AFFECTING SCHOOL CURRICULUM DEVELOPMENT IN PILOT AND NETWORK SCHOOLS IMPLIMENTING EDUCATION CURRICULUM B.E.2544, INSPECTION AREA 4)

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ : อ.ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์, อ.ดร.ศรียา สุขพานิช และ รศ.ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร. 115 หน้า. ISBN 974 - 464 - 556 - 3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ระดับกระบวนการนิเทศและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 และ 2) กระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 กลุ่มประชากรประกอบด้วย โรงเรียนจำนวน 34 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูผู้ปฏิบัติการสอนรวมทั้ง 272 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศตามแนวคิดของแฮร์ริส(Harris) และการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ตามแนวการดำเนินงานของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1) กระบวนการนิเทศและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและในแต่ละองค์ประกอบ

2) กระบวนการนิเทศโดยภาพรวมส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่อง และโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 แต่เมื่อแยกพิจารณาแต่ละองค์ประกอบพบว่า การอำนวยความสะดวก การประสานงานและการประเมินสภาพปัญหา ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2547

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ 1. 2. 3.

K 44252338 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD : THE SUPERVISION PROCESS/SCHOOL CURRICULUM DEVELOPMENT

ACHARA CHINDAPONG : THE SUPERVISION PROCESS AFFECTING SCHOOL CURRICULUM DEVELOPMENT IN PILOT AND NETWORK SCHOOLS IMPLEMENTING EDUCATION CURRICULUM B.E.2544, INSPECTION AREA 4.

THESIS ADVISORS : PRASERT INTARAK ,Ed.D., SARIYA SUKHABANIJ, Ph.D., AND ASSO. PROF. SIRICHAJ CHINATANGKUL, Ph.D. 115 pp. ISBN 974 - 464 - 556 - 3

The purpose of this research were to find 1) the level of the supervision process and the school curriculum development in pilot and network school implementing education curriculum B.E.2544 Inspection Area 4, 2) the supervision process affecting schools curriculum development in pilot and network schools implementing education curriculum B.E.2544, Inspection Area 4. The samples were 34 schools. The respondents were 272 schools administrators, academic assistant school administrators, head of content based groups , and teachers. The instrument used in this research was a questionnaire on the supervision process which formulated base on Harris concept and the school curriculum development in pilot and network schools implementing education curriculum B.E. 2544, Inspection Area 4 based on the procedure of department of curriculum and instruction development, Ministry of Education. The statistical treatments were frequency (f) mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.) and stepwise multiple regression analysis.

The findings of this research were as follow :

1) The supervision process and school curriculum development in pilot and network schools implementing education curriculum B.E.2544, Inspection Area 4 were at high level in over all and each aspect.

2) The supervision process affecting school curriculum development in pilot and network schools implementing education curriculum B.E.2544, Inspection area 4. But when considered each aspect it found out that the directing the coordination and the problem assessment affecting the school curriculum development in pilot and network schools implementing education curriculum B.E.2544, Inspection Area 4.

Department of Educational Administration Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2004

Student's signature

Thesis Advisors' signature 1.2.3.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ อาจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตังกูร ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษรณและรองศาสตราจารย์คุสิต ทิวถนอม ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษาและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนสมบูรณ์ รวมทั้งคณาจารย์ภาควิชาการบริการการศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ แนวคิด และแนวทางในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ถัดดา สุวรรณกุล อาจารย์ปรีชา นิพนธ์พิทยา ผู้อำนวยการรพจน์ นาคนคร อาจารย์เอมอร ตรีชั้น และอาจารย์พวงกาญจน์ กรุงกาญจนา ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือสำหรับการวิจัยให้มีความครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูอาจารย์โรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 เขตตรวจราชการที่ 4” ที่เป็นผู้ให้ข้อมูล ซึ่งได้อำนวยความสะดวก ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและภูมิหลังของปัญหา.....	2
ปัญหา.....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ข้อคำถามสำหรับการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย.....	7
ขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	11
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	13
2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	14
โรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.....	14
บทบาทโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย.....	15
การนิเทศการศึกษา.....	16
จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา.....	17
หลักของการนิเทศการศึกษา.....	19
กระบวนการนิเทศการศึกษา.....	21
การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา.....	26
ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา.....	26
กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
งานวิจัยในประเทศ.....	35

บทที่	หน้า
งานวิจัยต่างประเทศ.....	41
สรุป.....	43
3. วิธิดำเนินการวิจัย.....	44
วิธีการศึกษาและขั้นตอนของการวิจัย.....	44
ระเบียบวิธีวิจัย.....	45
แผนแบบของการวิจัย.....	45
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	45
ตัวแปรที่ศึกษา.....	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	51
สรุป.....	52
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	53
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับกระบวนการนิเทศและการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4	55
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ระดับกระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4	71
5. สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	77
สรุปผลการวิจัย.....	77
การอภิปรายผล.....	78
ข้อเสนอแนะ.....	84
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	84
บรรณานุกรม.....	85

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	89
ภาคผนวก ก. รายชื่อของโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4	90
ภาคผนวก ข. หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือ ขอตกลงเครื่องมือ และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	93
ภาคผนวก ค. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	100
ภาคผนวก ง. ค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม.....	110
ประวัติผู้วิจัย.....	115

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรและผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามจังหวัด.....	46
2	สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม.....	54
3	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และค่าระดับกระบวนการนิเทศ ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4	56
4	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และค่าระดับกระบวนการนิเทศ ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4	57
5	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และค่าระดับกระบวนการนิเทศ ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4.....	58
6	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และค่าระดับกระบวนการนิเทศ ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4	59
7	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และค่าระดับกระบวนการนิเทศ ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4	60
8	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และค่าระดับกระบวนการนิเทศ ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4	61
9	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และค่าระดับกระบวนการนิเทศ ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4	62
10	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และค่าระดับกระบวนการนิเทศ ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4	63

ตารางที่	หน้า
11	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และค่าระดับกระบวนการนิเทศ ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 64
12	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และค่าระดับกระบวนการนิเทศ ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 65
13	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และค่าระดับกระบวนการนิเทศ ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 66
14	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และค่าระดับกระบวนการนิเทศ ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 67
15	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และค่าระดับกระบวนการนิเทศ ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 68
16	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และค่าระดับกระบวนการนิเทศ ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 69
17	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)และค่าระดับกระบวนการนิเทศ ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 70
18	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศกับการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 72
19	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณกระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 73

ตารางที่	หน้า
20	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของกระบวนการนิเทศในด้านที่ส่งผลต่อการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตร การศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 74

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 1

บทนำ

เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดไว้อย่างชัดเจนให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน กลุ่มครองสิทธิสร้างความเสมอภาคให้โอกาสทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงไม่น้อยกว่า 12 ปี และให้โอกาสแก่ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมจัดการศึกษา¹ การศึกษาเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่การพัฒนาตนเองของคน เพื่อที่จะสามารถใช้ชีวิตได้อย่างถูกต้องตามครรลองที่เหมาะสม ซึ่งจะสะท้อนออกมาได้หลายแง่หลายมุม เช่น การมี เป้าหมายสูงสุดที่จะนำความรู้ที่นำมาใช้ให้เกิดคุณประโยชน์ต่อตนเองและสังคมหรือสามารถเข้าใจตนเองและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเต็มไปด้วยความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ จากความสำคัญของการศึกษานี้เอง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงนับเป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษาของประเทศที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 สำคัญ คือ มุ่งเน้นให้มีการปฏิรูประบบบริหารและจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยให้มีเอกภาพในเชิงนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติมีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมให้เอกชนร่วมจัดการศึกษาและให้มีความอิสระในการบริหารจัดการภายใต้การกำกับดูแลจากรัฐ ในด้านหลักสูตรจัดให้มีคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อและให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ ตลอดจนด้านกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และให้เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2544), 2.

นโยบายของรัฐบาลได้แสดงเจตนารมณ์ที่จะปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อันเป็นเงื่อนไขสู่การพัฒนาาระบบเศรษฐกิจให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันที่จะเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและมีปัญญาเป็นทุนไว้สร้างงานและสร้างรายได้ นำประเทศให้อยู่รอดจากระบบเศรษฐกิจและสังคมที่ผันแปรอยู่ตลอดเวลา โดยยึดหลักว่า การศึกษาสร้างคน สร้างงาน และสร้างชาติ ฉะนั้นการจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมของสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตลอดจนระบบการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาจึงต้องเปลี่ยนแปลงไปตามระบบการศึกษา ผู้บริหารและครูอาจารย์ในสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องได้รับความรู้เพิ่มเติมและพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงและก้าวทันความเปลี่ยนแปลงที่กำลังเป็นอยู่ สิ่งหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาครูอาจารย์ในด้านวิชาการและช่วยให้งานวิชาการก้าวหน้ามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นคือการนิเทศการศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูผู้นิเทศและครูอาจารย์ในโรงเรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน²

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ความเป็นมาและภูมิหลังของปัญหา

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการและงานอื่นๆ ไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2544 โดยในปีการศึกษา 2546 ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 และในปีการศึกษา 2548 ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ทุกชั้นเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ มีขีดความสามารถในการแข่งขันและสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทยและความเป็นสากล ในการจัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการ

² สัจด์ อุทรานันท์, การนิเทศการศึกษา หลักการทฤษฎีและปฏิบัติ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม , 2539) , 1-12

เรียนรู้และความรับผิดชอบต่อสังคมโดยยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง เรียนรู้อย่างมีความสุขตามธรรมชาติ ศักยภาพและสนองความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคนในการนำหลักสูตรไปใช้สถานศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นใช้เอง โดยมีองค์ประกอบที่กำหนดทั้งจากหลักสูตรแกนกลางและจากส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของโรงเรียน นักเรียน ชุมชน และสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่ เพื่อเป็นกรอบในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่กำหนด

ปัญหา

เมื่อเริ่มใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ในโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรฯ กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการได้ทำการติดตามและประเมินผลการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องการเตรียมความพร้อมและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ในช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน พ.ศ. 2545 ซึ่งพบว่ามีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1. ครูเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรการศึกษาไม่ชัดเจนในเรื่อง การจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำสาระเพิ่มเติม การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา การกำหนดคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียน การจัดทำคำอธิบายรายวิชา การกำหนดสัดส่วนเวลาเรียน การเขียนผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การจัดทำแผนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและเกณฑ์การจบหลักสูตร

2. เวลาในการจัดทำหลักสูตรกระชั้นชิดมาก มีเวลาไม่เพียงพอ

3. บุคลากรมีภาระงานมากครูต้องใช้เวลาที่ทำการสอนมาทำหลักสูตร

4. ครูขาดความมั่นใจในการทำจัดหลักสูตรสถานศึกษา

5. ครูยังไม่ยอมรับการจัดทำสาระหลักสูตรใหม่ ยังยึดติดกับเนื้อหาเดิม

6. ขาดความพร้อมด้านสื่อ อุปกรณ์ และงบประมาณที่ใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

7. เอกสารที่ใช้ในการจัดทำหลักสูตรไม่เพียงพอกับจำนวนของบุคลากร

8. จำนวนคาบเวลาเรียนหลักสูตรใหม่และหลักสูตรเก่าไม่เท่ากันมีผลกระทบต่อการจัดเวลาเรียน เกิดความสับสนระหว่างหลักสูตรเก่ากับหลักสูตรใหม่

9. วิธีการหรือเนื้อหาที่เข้ารับการอบรมจากวิทยากรในแต่ละครั้งไม่ตรงกันทำให้สับสน

10. ขาดวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญช่วยให้คำแนะนำปรึกษา

11. ผู้ปกครอง / ชุมชน ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร³

จากการติดตามผลการดำเนินงานด้านการนิเทศการศึกษาตามแผนพัฒนาการนิเทศ การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ระยะเวลาที่ 2 (2538-2542) พบว่าการนิเทศศึกษามีปัญหาซึ่ง สามารถแยกปัญหาออกได้เป็น 4 ด้านคือ 1) ด้านบุคลากร ในส่วนของผู้นิเทศมีปัญหาเรื่องของ เวลาที่ใช้ในการนิเทศไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง ผู้นิเทศขาดความมั่นใจและไม่สามารถให้ คำแนะนำครู เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนได้แม้แต่การดำเนินงานนิเทศผู้เทศยังขาดทักษะ ขาด เทคนิคและเครื่องมือในการดำเนินการ ขาดความเข้าใจในหลักการนิเทศ ตลอดจนในโรงเรียนบาง แห่ง ขาดบุคลากรที่มีทักษะและความสามารถที่จะทำหน้าที่ในด้านการนิเทศได้เพียงพอกับ ความต้องการส่วนผู้รับการนิเทศยังขาดการยอมรับการนิเทศ เนื่องจากไม่มั่นใจในความรู้ ความสามารถของ

ผู้นิเทศที่ทำให้คำปรึกษาหรือถึงแนวทางที่ถูกต้องในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งยังมีเจตคติต่อ การนิเทศว่าเป็นการคอยจับผิดทำให้เกิดความวิตกกังวลและไม่มั่นใจวิธีสอนของตน 2) ด้าน งบประมาณในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่นั้นเนื่องจากการ ขาดแคลนงบประมาณในการจัดดำเนินการ บางแห่งพอจะมีงบประมาณเพียงพอแต่ก็ติดขัดตรงที่ ขั้นตอนการเบิกจ่ายยุ่งยาก สลับซับซ้อนมากจนไม่สามารถจัดดำเนินการได้ทันต่อความต้องการที่ จำเป็น ต้องดำเนินการในขณะนั้น 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในโรงเรียนมีคุณภาพต่ำ ในบางแห่งบุคลากรไม่มีความรู้ในการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ รวมทั้งเครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในการ นิเทศยังไม่พร้อม เช่น แบบสังเกตการสอน แบบประเมินผลการนิเทศ เป็นต้น 4) การจัดการ โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดวิทยากรที่จะคอยให้คำแนะนำ ในส่วนที่มีปัญหา ซึ่งแนะวิธีการหรือให้ข้อมูล ข่าวสารที่สำคัญแก่ครู ขาดแหล่งวิชาการที่จะค้นคว้าหรือส่งเสริมความรู้แก่ครู การจัดดำเนินการ นิเทศพบปัญหาไม่สามารถดำเนินการตามกระบวนการนิเทศได้เต็มรูปแบบ ขาดการประเมินผล การจัดการนิเทศเพียงจัดดำเนินไปตามเห็นสมควรของผู้บริหารและครูภายในโรงเรียน ไม่มีการ ประเมินข้อบกพร่องหรือนำผลการดำเนินการไปประยุกต์ใช้ หรือประเมินว่าสอดคล้องกับ จุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่⁴

³ กระทรวงศึกษาธิการ, กองวิจัยทางการศึกษา, กรมวิชาการ, รายงานการติดตามผลการ จัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนาร่อง,และโรงเรียนเครือข่าย (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา,2546), 15.

⁴ กรมสามัญศึกษา, คู่มือศึกษานิเทศก์ (กรุงเทพฯ : ศรีอนันต์การพิมพ์, 2538), 39.

ติดตามผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 1 - 12 ของสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตการศึกษา 1 - 12 เมษายน 2546 พบว่าด้านการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษามีปัญหาดังนี้ คือ สถานศึกษามีเวลาเตรียมความพร้อมไม่เพียงพอ ผู้บริหารและครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ขาดทักษะในการจัดทำสาระหลักสูตร ขาดครูที่มีความชำนาญในการสอนบางกลุ่มสาระ ผู้ปกครอง และชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตรน้อยมีเวลาน้อยในการจัดทำหลักสูตรและแผนบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการวางแผน ครูบางส่วนยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนการนิเทศ ติดตามและประเมินผล ขาดความต่อเนื่องทั่วถึง และยังไม่เป็นระบบ บุคลากรขาดความรู้ในการวัดและประเมินผล จึงทำให้สถานศึกษาขาดความมั่นใจในการจัดทำสาระหลักสูตรและสถานศึกษาบางแห่งจัดทำสาระหลักสูตรไม่ได้⁵

ผลการรายงานการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียน นำร่องและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2546 พบปัญหาและอุปสรรคดังนี้ ครูขาดความมั่นใจว่าหลักสูตรที่จัดทำไปใช้ตามความต้องการของกระทรวงหรือไม่ ซึ่งโรงเรียนขาดผู้มานิเทศให้ความรู้ แต่ก็พยายามจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไปตามศักยภาพของตนเอง ครูยังยึดติดกับเนื้อหาเดิมไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนการกำหนดรหัสวิชาสืบสนเพราะแต่ละโรงเรียนกำหนดต่างๆ กันไป จะมีผลต่อ GPA ของนักเรียนการบูรณะการระหว่างกลุ่มสาระยังไม่ชัดเจน การกำกับดูแลนิเทศติดตามผลไม่ได้กระทำอย่างเป็นระบบ และกระบวนการนิเทศในโรงเรียนก็ไม่ได้กระทำอย่างจริงจัง⁶ และสรุปผลการดำเนินงานนิเทศการศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์เขตการศึกษา 5 พบว่าการจัดโครงสร้างของหน่วยศึกษานิเทศก์ทุกระดับไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินการพัฒนาระบบนิเทศในโรงเรียน ขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการ การดำเนินการไม่ต่อเนื่องและไม่ทั่วถึง ขาดแคลนสื่อและเครื่องมือนิเทศ ผู้รับผิดชอบ โครงการไม่สามารถนิเทศได้จึงไม่สามารถติดตามการพัฒนาระบบนิเทศได้อย่างต่อเนื่อง และขาดความชัดเจนเกี่ยวกับงานที่จะต้องปฏิบัติ ปัญหาการนิเทศในโรงเรียน ด้านผู้บริหารโรงเรียนพบว่า ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญ ไม่ศรัทธา ขาดความรับผิดชอบ และสำนึกที่

⁵ กระทรวงศึกษาธิการ , สำนักงานปลัดกระทรวง , เอกสารสรุปงานวิจัยการติดตามผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 1 - 12 (กรุงเทพฯ : เลอู , 2546) , 17.

⁶ กระทรวงศึกษาธิการ , สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครปฐม , "เอกสารรายงานผลการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา : หน่วยศึกษานิเทศก์" , 2546.

ดีต่อกระบวนการนิเทศในโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 29.31 การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนไม่เป็นระบบและไม่มี ประสิทธิภาพขาดการวางแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ผู้บริหารบางส่วนนิเทศคนเดียวคิดเป็นร้อยละ 22.41 ไม่มีความมั่นใจในความรู้และเทคนิควิธีการนิเทศ ทำให้ไม่มั่นใจในการดำเนินการนิเทศงานต่างๆ ของโรงเรียน ได้รับการอบรมไปแล้วแต่ไม่ได้ประชุมสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากเอกสารที่ได้รับแจก คิดเป็นร้อยละ 20.69⁷

จะเห็นได้ว่าปัญหาต่าง ๆ ของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่อง และโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 นั้นล้วนเป็นปัญหาอันสืบเนื่องมาจากบุคลากรในโรงเรียนยังไม่เข้าใจแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจ ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ในประเด็นต่างๆ เช่น วิธีการสอนแบบบูรณาการและการผลิตสื่อการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงและข้อจำกัดเรื่องเวลาในการจัดทำหลักสูตรไม่เพียงพอและบุคลากรมีภาระงานมากขาดการนิเทศติดตามผลอย่างจริงจัง ขาดผู้เชี่ยวชาญที่จะให้คำแนะนำ เพื่อให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแล้วเสร็จ พร้อมทั้งจะนำไปใช้ในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนตามกำหนดเวลา ภารกิจสำคัญยิ่งของผู้บริหาร โรงเรียนที่จะช่วยให้ครูเกิดการพัฒนาและมีความพร้อมที่จะทำความเข้าใจเรื่องหลักสูตร การใช้หลักสูตรและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลตามจุดหมายมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับกระบวนการบริหารจัดการนำหลักสูตรไปใช้ รวมถึงความสามารถในการใช้กระบวนการตามลำดับขั้นตอน ตั้งแต่การประเมินสภาพปัญหา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การออกแบบวิธีการทำงาน การจัดสรรทรัพยากรการประสานงานและการอำนวยความสะดวกจนติดตามผลทั้งระบบยอมทำให้เกิดการพัฒนาบุคลากร บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สำเร็จและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาการวิจัย และสามารถตอบปัญหาได้ชัดเจน ผู้วิจัยจึงกำหนดจุดประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อทราบกระบวนการนิเทศและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่อง และโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4

⁷ กรมสามัญศึกษา, สรุปผลการดำเนินงานนิเทศการศึกษา พ.ศ.2540-2541 (ราชบุรี : หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 5 , 2544).

2. เพื่อทราบกระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4

ข้อคำถามของการวิจัย

1. กระบวนการนิเทศในโรงเรียนและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 อยู่ในระดับใด

2. กระบวนการนิเทศส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 หรือไม่

สมมุติฐานของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยและเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานการวิจัยได้ดังนี้

1. กระบวนการนิเทศและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 อยู่ในระดับปานกลาง

2. กระบวนการนิเทศส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4

ขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการกำหนดทิศทางการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย กระบวนการนิเทศและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีผู้เสนอแนวคิดไว้หลายท่าน เช่น แฮร์ริส (Harris) ได้เสนอองค์ประกอบของกระบวนการนิเทศไว้ 6 ขั้นตอน คือ 1) การประเมินสภาพปัญหา (assessing) 2) จัดลำดับความสำคัญของปัญหา (prioritizing) 3) ออกแบบวิธีการทำงาน (designing) 4) จัดสรรทรัพยากร (allocating resources) 5) ประสานงาน (coordinating) 6) อำนาจการ (directing)⁸ สัจ จุฑานันท์ กล่าวว่ากระบวนการนิเทศที่สอดคล้องกับสังคมไทยมี 5 ขั้นตอน

⁸ Ben M. Harris , Supervision Behavior in Education , 3 ed. (Englewood Cliffs,N.J. : Prentice-Hall, 1985) , 13-15.

1) วางแผนการนิเทศ 2) การสร้างความเข้าใจก่อนการนิเทศ 3) การปฏิบัติงาน 4) การสร้างเสริมกำลังใจในการนิเทศ 5) ประเมินผลการนิเทศ⁹ สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาตินั้นได้กำหนดขั้นตอนกระบวนการนิเทศดังนี้คือ 1) การประเมินความต้องการการจำเป็นในการพัฒนา 2) วิเคราะห์จุดเด่น-จุดด้อยเพื่อกำหนดจุดพัฒนา 3) การหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา 4) การลงมือปฏิบัติ 5) การติดตามประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข¹⁰

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีเชิงระบบมาเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยประกอบด้วยตัวป้อน (input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (output) ซึ่ง Katz และ Kahn ได้กล่าวไว้ว่าระบบคือปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบซึ่งกันและกันในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ องค์ประกอบทั้งสามส่วนนี้จะทำงานร่วมกันเป็นวัฏจักร¹¹ เป็นองค์การทางราชการ โครงสร้างจึงเป็นแบบองค์การทั้งหลายโรงเรียนทุกแห่งไม่ว่าจะใหญ่หรือเล็กไม่ว่าจะตั้งอยู่ในเมืองหรือชนบท ไม่ว่าจะเป็นระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาที่เป็นระบบทั้งนั้น โรงเรียนมีตัวป้อนกระบวนการแปรสภาพและผลผลิตเช่นเดียวกับระบบอื่นๆ

โรงเรียนรับเอาตัวป้อนจากสภาพแวดล้อม ตัวป้อนของโรงเรียนได้แก่

1. ความประสงค์ของการศึกษา ได้แก่ นโยบายการจัดการศึกษา จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา เช่น นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ จุดมุ่งหมายของการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นต้น 2) บุคลากร เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่และนักเรียน 3) งบประมาณ เช่น เงินอุดหนุนจากรัฐซึ่งคิดจากรายหัวเด็ก 4) วัสดุ-อุปกรณ์ เช่น สื่อการเรียนการสอน วัสดุ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ 5) อื่นๆ เช่น สารสนเทศ ได้แก่ ความคิดเห็นของครูและผู้บริหาร รายงานต่างๆ เกี่ยวกับโรงเรียน

หน้าที่สำคัญของการบริหารหรือการจัดการ คือ การจัดองค์การ ซึ่งเป็นกระบวนการที่นำตัวป้อนต่างๆ ข้างต้นมารวมกันอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการแปรสภาพของโรงเรียนได้แก่

1) กระบวนการบริหาร เช่น การวางแผน การตัดสินใจ การจูงใจ ภาวะผู้นำ การสื่อสาร การจัดงบประมาณ 2) กระบวนการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดหลักสูตร การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

⁹ สังข์ อุทรานันท์, การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎีและการปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : มิตรสยาม , 2540) , 85.

¹⁰ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง : การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างมีระบบ(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,2541), 58-59.

¹¹ Danial Katz and Robert L.Kahn , อ้างถึงในสุนันทา เลานันท์, การพัฒนาองค์การ(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, 2531) , 25.

วิธีสอนและการวัดผล 3) กระบวนการนิเทศการศึกษา เช่น การประเมินสภาพปัญหา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การออกแบบวิธีการทำงาน การจัดทรัพยากร การประสานงาน และการอำนวยความสะดวกเป็นต้น

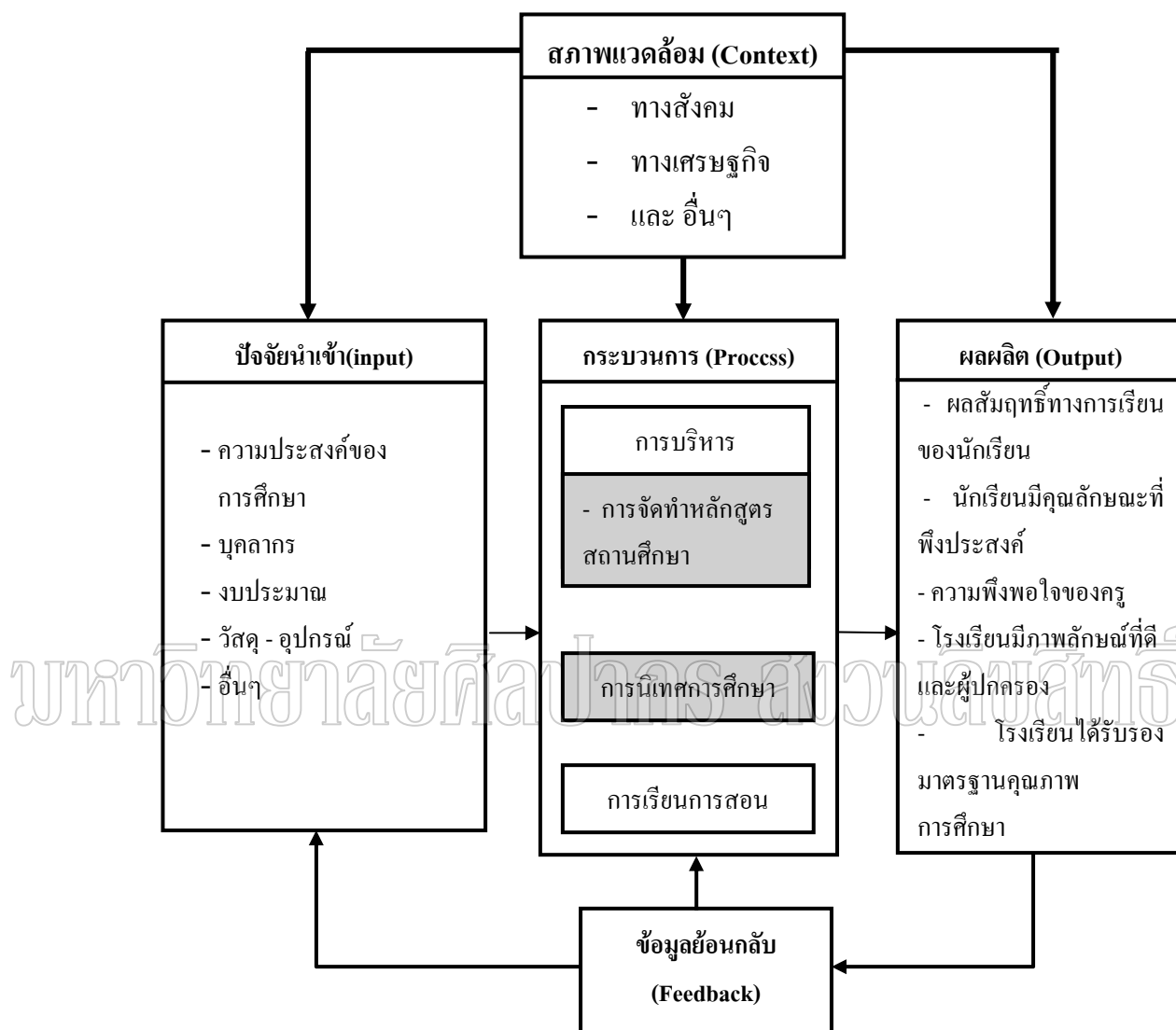
ผลผลิตของโรงเรียนในด้านของนักเรียน ได้แก่ การมุ่งให้นักเรียนมีความรู้ เจตคติ ทักษะพัฒนาการ การสำเร็จการศึกษา¹² นักทฤษฎีองค์การรุ่นใหม่ได้เสนอแนวคิดในเรื่อง องค์การที่เป็นระบบโดยมีความคิดทั่วไปเกี่ยวกับระบบว่า เมื่อพิจารณาสิ่งใดเป็นระบบแล้วจะเห็นว่าระบบของสังคมประกอบด้วยระบบใหญ่ ระบบรองและระบบย่อยเสมอ หากระบบย่อยใดเสียหายก็จะส่งผลกระทบต่อระบบย่อยอื่นๆ รวมทั้งระบบใหญ่ด้วยในทำนองเดียวกันถ้าพิจารณาโรงเรียนในฐานะที่เป็นระบบแล้วจะเห็นว่าชุมชนและสังคมต่างก็เป็นระบบใหญ่กว่าตัวระบบโรงเรียน ดังนั้นสภาพแวดล้อม (context) จากชุมชน สังคม สภาพเศรษฐกิจและสภาพทางภูมิศาสตร์ ย่อมต้องมีผลกระทบต่อระบบโรงเรียนและคุณภาพการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้¹³ จากแนวคิดทางทฤษฎีระบบ ของนักการศึกษาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยได้นำทฤษฎีเชิงระบบและแนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนในฐานะเป็นระบบเปิด ซึ่งประกอบด้วยสามองประกอบคือ ตัวป้อน (input) กระบวนการ (process) และผลผลิต (output) มาเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังแผนภูมิที่ 1

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

¹² ทองอินทร์ วงศ์โสธร, ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษาหน่วยที่ 3 (นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช , 2536) , 161-162.

¹³ อ่างถึงในวิจิตร ศรีสอ้านและคณะ , "วิวัฒนาการแนวความคิดในเรื่ององค์การ" , ในเอกสารประกอบการสอนชุดวิชาหลักและระบบการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย

ที่มา : Danial Katz and Robert L.Kahn, The Social Psychology of Organization, 2nd ed (New YorK : John wiley & son, 1978) , 20.

: Ben M.Harris, Suppervision Behavior in Education, 3 re ed. (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1985) , 12-15.

: กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ร.ศ.พ.), 9 – 26.

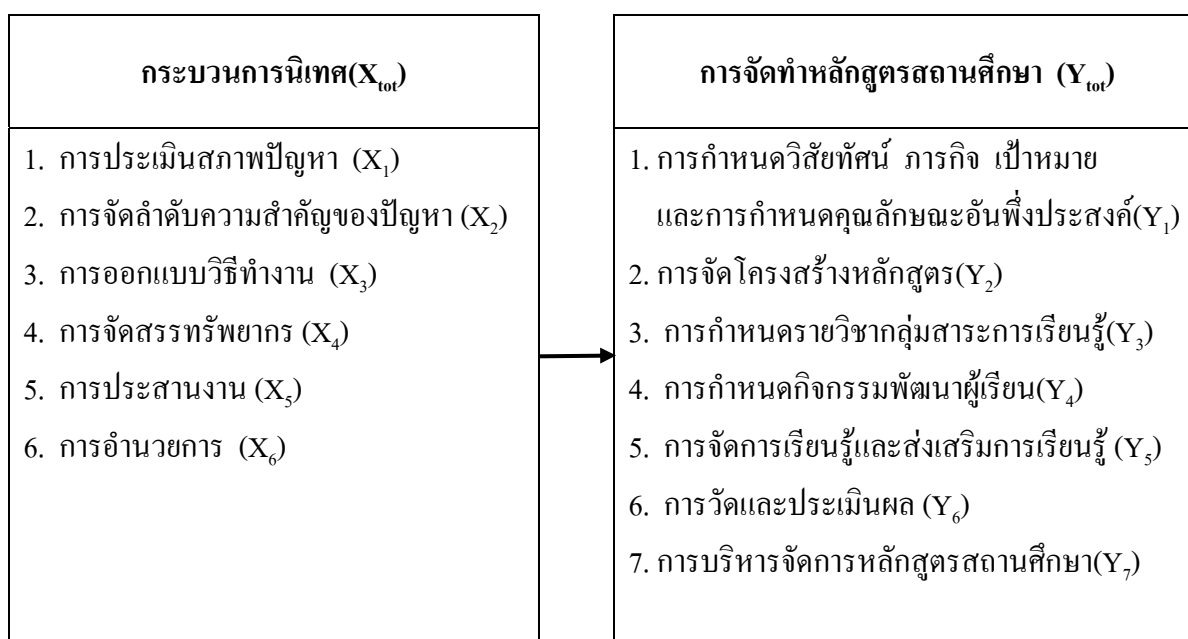
ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องกรณีศึกษาการศึกษานั้น นักการศึกษาแต่ละคนก็ได้กำหนด โครงสร้างของศาสตร์ทางการนิเทศตามที่ตนเองไว้ต่าง ๆ กันไป สำหรับการวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 กระบวนการศึกษา เฉพาะกระบวนการนิเทศตามแนวความคิดของแฮร์ริส (Harris) ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการ 6 ขั้นตอน คือ 1) การประเมินสภาพปัญหา (assessing) 2) การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา (prioritizing) 3) การออกแบบวิธีการทำงาน (designing) 4) การจัดทรัพยากร (allocating resources) 5) การประสานงาน (coordination) และ 6) การอำนวยการ (directiong)¹⁴ การศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้นำแนวทางการดำเนินงานของกรมวิชาการซึ่งได้ให้แนวทาง ไว้ดังนี้คือ 1. การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 2. การจัด โครงสร้างหลักสูตร 3. การกำหนดรายวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้ 4. การกำหนดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน 5. การจัดการเรียนรู้และการส่งเสริมการเรียนรู้ 6. การวัดและประเมินผล 7. การบริหาร จัดการหลักสูตรสถานศึกษา¹⁵

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

¹⁴ Ben M.Harris, Suppervision Behavior in Education, 3 re ed. (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1985), 12-15.

¹⁵ กระทรวงศึกษาธิการ , เอกสารเพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ , 2544), 4.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แผนภูมิที่ 2 ขอบข่ายของการวิจัย

ที่มา : Ben M.Harris, Suppervision Behavior in Education, 3 re ed. (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1985) , 12-15.

: กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ร.ศ.พ.), 9 – 26.

นิยามศัพท์เฉพาะ

กระบวนการนิเทศ หมายถึง ขั้นตอนการทำงานของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ในการพัฒนาคุณภาพการทำงานของครูและบุคลากรในโรงเรียน โดยกระทำต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ ระเบียบและชัดเจน ตามแนวคิดของแฮร์ริส (Harris) ตามลำดับ 6 ขั้นตอนคือ การประเมินสภาพ ปัญหา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การออกแบบวิธีการทำงาน การจัดสรรทรัพยากร การประสานงานและการอำนวยความสะดวก

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง แผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาเป็นสถานศึกษาจัดทำขึ้นเองโดยนำข้อมูลของสถานศึกษาและชุมชนที่เป็นปัญหา จุดเด่น/เอกลักษณ์ของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติมากำหนดเป็นสาระและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบนพื้นฐานของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ซึ่งมีแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้ การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ การจัดโครงสร้างหลักสูตร การกำหนดรายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

โรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 - 4 และเริ่มใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในปีการศึกษา 2545 โดยมีกรมวิชาการเป็นผู้ดูแลติดตามการดำเนินงานจัดทำและการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยคัดเลือกโรงเรียนที่มีความพร้อมมาเข้าโครงการ จังหวัดละ 1 โรงเรียน

โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 - 4 และเริ่มใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในปีการศึกษา 2545 โดยกรมสามัญศึกษา(เดิม) เป็นผู้ดูแล ติดตามการดำเนินงานจัดทำและการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยคัดเลือกโรงเรียนที่มีความพร้อมมาเข้าโครงการ สหวิทยาเขตละ 1 โรงเรียน

เขตตรวจราชการที่ 4 หมายถึง การจัดแบ่งเขตพื้นที่เป็นเขตบริการการศึกษาของรัฐโดยกระทรวงศึกษาธิการกำหนดเป็น 7 จังหวัด ได้แก่ ราชบุรี กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี สมุทรสงคราม นครปฐม และสมุทรสาคร

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นหลักการทฤษฎีแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระดังนี้ โรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 การนิเทศการศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ ออก 1166/2544 เรื่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 โดยมีเงื่อนไขและเวลาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ตามรายละเอียดดังนี้

ปีการศึกษา 2546 ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4

ปีการศึกษา 2547 ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 5

ปีการศึกษา 2548 ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ทุกชั้นเรียน โรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นโรงเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการ คัดเลือกกว่ามีความพร้อมและประกาศรายชื่อทั้งสิ้นจำนวน 162 โรงเรียน เพื่อดำเนินการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 โดยเริ่มใช้ในปีการศึกษา 2545 และใช้หลักสูตรก่อนโรงเรียนทั่วไป 1 ปีการศึกษา มีกรมวิชาการเป็นหน่วยงานที่ดูแลทำงานและติดตามผล

โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เป็นโรงเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการคัดเลือกเพื่อดำเนินการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 จำนวน 1,805 โรงเรียน โดยเริ่มใช้ในปีการศึกษา 2545 และใช้หลักสูตรก่อนโรงเรียนทั่วไป 1 ปีการศึกษามีกรมสามัญศึกษาเป็นหน่วยงานที่ดูแลกำกับและติดตามผลดังรายชื่อในภาคผนวก ก.

บทบาทของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย

1. พัฒนาโรงเรียนให้เป็นต้นแบบที่ถูกต้องในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนั้นๆ ทั้งในเรื่องการจัดหลักสูตรสถานศึกษา การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การแนะแนว การวิจัย การเทียบโอน และประกันคุณภาพการศึกษา
2. เป็นที่ปรึกษาหารือให้คำแนะนำในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแก่โรงเรียนทั่วไปที่มาเยี่ยมชม
3. บุคลากรในโรงเรียนสามารถทำหน้าที่เป็นวิทยากร อบรมให้ความรู้หรือแนวทางปฏิบัติแก่บุคลากรในโรงเรียนอื่นๆ ได้
4. ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนางานด้านต่างๆ เช่น กระบวนการเรียนรู้ การบริหารจัดการ การพัฒนาหลักสูตร ฯลฯ

เกณฑ์การพิจารณาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. เป็นโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ปีการศึกษา 2545
2. ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรในสถานศึกษามีความสนใจ ตั้งใจ กระตือรือร้น และมุ่งมั่น ที่จะพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น
3. คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความร่วมมือและพร้อมที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถผลิตผู้เรียนให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน ท้องถิ่น และสังคม ตลอดจนผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข
4. สถานศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงของผู้เรียน รวมทั้งเหตุการณ์ปัจจุบันและสถานการณ์ของโลกได้
5. สถานศึกษาสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับสถานศึกษา ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน
6. เป็นสถานศึกษาที่เคยเข้าร่วมโครงการปฏิรูปการศึกษา หรือปฏิรูปการเรียนรู้ของหน่วยงานต่างๆ

การนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาคือกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่ง ในการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาซึ่งต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน การนิเทศจะช่วยให้ครูเกิดการพัฒนานานุกรมๆ ด้านรวมถึงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ดีขึ้นการนิเทศจึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับผู้บริหารที่จะติดตามช่วยเหลือสนับสนุนให้ครูสามารถปฏิบัติงานอย่างมีความพึงพอใจ จะเห็นได้ว่าการนิเทศการศึกษาคือหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงของผู้บริหารและคณะครูในโรงเรียนในการที่จะดำเนินงานการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษามีผู้ได้ให้ความหมายไว้หลายประการตามวิวัฒนาการทางการศึกษาจุดหมายและแนวทางการจัดการศึกษาของแต่ละสมัยได้แก่ สเปียร์ (Spear) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาคือกระบวนการที่จะทำให้เกิดการเรียนการสอนและการกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู โดยมุ่งหวังช่วยเหลือครูเพื่อให้ครูได้ช่วยตนเอง¹⁶ และแฮร์ริส (Harris) ได้ให้ความหมายของการนิเทศไว้ว่า การนิเทศ หมายถึง การที่บุคลากรในโรงเรียนได้กระทำต่อบุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยมีจุดประสงค์ให้การดำเนินงานของโรงเรียนเกิดประสิทธิผลในการจัดการเรียนการสอน¹⁷ สังกัด อุทรานันท์ กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการทำงานร่วมกันครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน¹⁸ และนิพนธ์ ไทพานิช ให้ความหมายว่า คือ ความพยายามของบุคลากรทางการศึกษาที่จัดทำ กิจกรรมและให้บริการกับผู้บริหารและครูทั้งทางตรงและทางอ้อมที่จะปรับปรุงการสอนของครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการเรียนของนักเรียน¹⁹ กิติมา ปริดิติก ให้ความหมายว่า คือ กระบวนการชี้แนะ

¹⁶ Harold Spear, Improving the Supervision of Instruction (Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1967) , 16.

¹⁷ Ben M. Harris, Supervisory Behavior in Education , 3rd ed. (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice - Hall Inc., 1985) , 10-11.

¹⁸ สังกัด อุทรานันท์, การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530) , 12.

¹⁹ นิพนธ์ ไทพานิช , การนิเทศแบบคลินิก, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2531) , 17.

แนะนำและให้ความร่วมมือต่อ กิจกรรมของครูในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ผลงานตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้²⁰ ส่วน วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ ให้ความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการเรียนของนักเรียน²¹ และ ปรีชา นิพนธ์พิทยา ได้ให้ความหมายว่า เป็นความพยายามของ ผู้เชี่ยวชาญที่จะประสานประโยชน์ของครู อาจารย์ และผู้บริหารการศึกษาให้มีความสุขในการทำงานมีผลการทำงานที่มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร²² นอกจากนี้ คุสิต ทิวถนอม ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาว่า เป็นกระบวนการซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการบริการและวิธีต่างๆ ที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยมีจุดประสงค์เพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอน และการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ²³

จากความหมายของนิเทศการศึกษาที่นักการศึกษาได้กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษาหมายถึง การปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และเป็นกระบวนการดำเนินงานที่เกิดจากความร่วมมือของบุคลากรทางการศึกษาในการแนะนำให้คำปรึกษาหารือช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนครูให้มีการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนของนักเรียน

จุดมุ่งหมายของงานนิเทศการศึกษา

ในการดำเนินการนิเทศศึกษานั้นจำเป็นต้องมีจุดมุ่งหมายเพื่อการดำเนินงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการซึ่ง อัดัมส์และดิกกี (Adams and Dickey) ได้ให้ความหมายจุดมุ่งหมายของการนิเทศไว้ว่า เพื่อช่วยให้ครูค้นหาและรู้วิธีแก้ปัญหาที่รู้สึกมั่นใจในอาชีพ คู่กันเคยกับแหล่งวิทยาการและนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้เผยแพร่ให้ชุมชนเข้าใจและช่วยเหลือ โรงเรียนและ

²⁰ กิติมา ปรีดีตลก, การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น (กรุงเทพฯ : อักษรการพิมพ์ จำกัด, 2532) , 262.

²¹ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์, หลักการนิเทศการศึกษา (กรุงเทพฯ : พรวิสาระการพิมพ์, 2536), 4.

²² ปรีชา นิพนธ์พิทยา, มิติใหม่ : การนิเทศศึกษากับการพัฒนา (กรุงเทพฯ : ชีรพงษ์การพิมพ์ , 2537), 8.

²³ คุสิต ทิวถนอม, การนิเทศการศึกษาหลักการและการปฏิบัติ (นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2540) , 21-22.

เพื่อช่วยให้ครูช่วยเข้าใจถึงปรัชญาและความต้องการทางการศึกษา²⁴ สจัด อุทรานันท์ ได้ให้ความเห็นถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพสูงขึ้น คือ มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ลดความขัดแย้งให้เหลือน้อยที่สุดและเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานของบุคลากร คือ เป็นการสร้างความมั่นใจ ความสุขและมีขวัญกำลังใจในการทำงาน²⁵ ดุสิต ทิวถนอม ได้ให้ความหมายจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาว่า เพื่อให้โรงเรียนดีขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งจะเป็ผลดีต่อความเจริญงอกงามของนักเรียนทั้งในด้านสติปัญญาความรู้ความสามารถและคุณธรรมอันเป็นจุดหมายสำคัญของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน²⁶ กู๊ด (Good) มองจุดมุ่งหมายของนิเทศในโรงเรียนว่า ควรจะมุ่งเพื่อให้ครูเกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของครู ช่วยให้เลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษาช่วยปรับปรุงเนื้อหาการสอน ปรับปรุงวิธีสอนและช่วยปรับปรุงการประเมินผลการสอน²⁷ กวิน (Gwynn) ได้กำหนดจุดหมายของการนิเทศไว้ดังนี้ 1) เพื่อช่วยเหลือครูให้เข้าใจเด็กดียิ่งขึ้น 2) ช่วยพัฒนาครูให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะเป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน 3) ช่วยเหลือครูในการจัดหาและเลือกสื่อการสอน 4) ช่วยเหลือครูในการปรับปรุงการสอน 5) ช่วยสร้างเสริมลักษณะการเป็นผู้นำให้แก่ครูโดยการนำเอาความสามารถพิเศษของครูแต่ละคนมาช่วยเหลือครูอื่นๆ 6) ช่วยเหลือครูในการประเมินผลการเรียน 7) ช่วยกระตุ้นครูให้รู้จักประเมินผลการทำงานและความก้าวหน้าของตนเอง 8) ช่วยให้ความรู้สึกว่าได้รับความสำเร็จ มีความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน 9) ช่วยกระตุ้นให้ครูรวมกันในการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมและ 10) เพื่อประชาสัมพันธ์การทำงานและความก้าวหน้าของโรงเรียนแก่ชุมชน²⁸

²⁴ Harold P Adam and Dicker G Frank, Basic Principle of Supervision (Ran Nuger, New Delhi : Eirasia Publishing House, 1966), 26.

²⁵ สจัด อุทรานันท์, การนิเทศการศึกษา : หลักการทฤษฎีและปฏิบัติ, 7-10.

²⁶ ดุสิต ทิวถนอม, การนิเทศการศึกษา หลักการและการปฏิบัติ (นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540), 21-22.

²⁷ Carter V. Good, Dictionary of Education, 3rd ed. (New York : McGraw-Hill Book Company , 1973), 574.

²⁸ Minor J. Gwynn, Theory and Practice of Supervision (New York : Dodd & Mead Company , 1974), 27-31.

เมื่อพิจารณาจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาแล้ว จะเห็นได้ว่าเป็นกระบวนการทำงานที่มุ่งปรับประสิทธิภาพการสอนของครูเป้าหมายหลักคือ นักเรียนมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาและในขณะเดียวกันต้องพัฒนาครูให้มีความสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงาน ทำงานด้วยความมั่นใจ มีขวัญกำลังใจและก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ตลอดจนการประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งเป็นแนวทางที่จะทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จ

หลักการนิเทศการศึกษา

การปฏิบัติงานนิเทศในโรงเรียนให้บรรลุจุดหมายอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยหลักการนิเทศการศึกษาเป็นแนวทางการปฏิบัติงานมีผู้นำเสนอไว้หลากหลายคณะ มาร์ค สตูปส์ และคิง สตูปส์ (Mark Stoops and King Stoops) ได้กำหนดหลักการเบื้องต้นของนิเทศการศึกษาไว้คือ 1) ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่รับผิดชอบ 2) เป็นการบริการซึ่งครูผู้สอนหรือครูผู้รับการนิเทศเป็นผู้ใช้บริการ 3) สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของครูและโรงเรียน 4) ควรเป็นการสร้างสรรค์ความคิดเจตคติและความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ 5) ควรเน้นให้เห็นความสำคัญของงานวิจัย และต้องพยายามหาแนวทางให้ครูผู้เกี่ยวข้องศึกษางานวิจัยและนำผลมาปฏิบัติใช้ให้มากขึ้น 6) ยึดหลักการประเมินผลการนิเทศทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ การประเมินผลจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง 7) ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องถือว่าการนิเทศการศึกษาเป็นงานในความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนโดยตรง 8) ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้บริหารผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ 9) ตระหนักถึงความเข้าใจว่าการนิเทศการศึกษาเป็นการทำงานร่วมกัน เพื่อช่วยพัฒนาเพื่อนร่วมงานให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานสูงขึ้น 10) บุคลากรในโรงเรียนต้องมีการยอมรับ แลกเปลี่ยนและถ่ายทอดความรู้ ความเชี่ยวชาญให้แก่เพื่อนร่วมงาน ให้ทุกคนมีความรู้ความสามารถขึ้น 11) ต้องเกิดขึ้นจากความจำเป็นในการแก้ปัญหาหรือการสนองความต้องการในการยกระดับคุณภาพการศึกษา 12) การสร้างเสริมกำลังใจของผู้บริหารจะมีผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานจึงถือว่าส่งผลต่อความสัมฤทธิ์ผลของการนิเทศการศึกษาด้วย²⁹

การนิเทศการศึกษาควรเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการอย่างแท้จริง แสวงหาแนวทางการแก้ปัญหาและวางแนวดำเนินงานอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ

²⁹ Jame R. Marks, Emery Stoop, and Joice King Stoop, Handbook of Education Supervision : A Guide for the Practitioner (Boston : Allyn and Bacon inc., 1978) , 5-6.

ความต้องการ โดยนำเอาวิธีการวิเคราะห์วิจัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์ กระบวนการดำเนินงานต้องเป็นไปในลักษณะของการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาทุกฝ่ายและบรรยากาศการดำเนินงานร่วมกันเป็นลักษณะการยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และมุ่งเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติ สงัด อุทรานันท์ ได้กล่าวถึงหลักการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การนิเทศการศึกษาคือกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ การนิเทศการศึกษามีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของนักเรียนแต่การดำเนินงานนั้นจะกระทำโดยผ่านตัวกลาง คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาและการนิเทศการศึกษาในประเทศไทยเน้นบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตยรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความสามารถเชิงสร้างสรรค์ ทั้งด้านความคิดเห็นและการกระทำใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ รวมทั้งให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานด้วย และ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาคือจะตั้งอยู่บนหลักการถูกต้องตามหลักวิชาการมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีวางแผนงานอย่างเป็นระเบียบเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความสามารถเชิงสร้างสรรค์ทั้งด้านความคิดเห็นและการกระทำใช้หลักมนุษยสัมพันธ์รวมทั้งให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานด้วย³¹ ดุสิต ทิวถนอม ได้สรุปหลักการนิเทศไว้หกหลัก ได้แก่ หลักประชาธิปไตย หลักวิทยาศาสตร์ หลักการสร้างสรรค์ หลักความเป็นผู้นำและหลักการติดต่อสื่อสาร³² อัดัมส์ และ ดิกกี (Adam and Dickey) ได้ให้ความเห็นถึงหลักการนิเทศไว้ ได้แก่ มีพื้นฐานประชาธิปไตย เป็นการสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาหลักสูตรและเป็นการนิเทศทั่วไป³³ ดังนั้น หลักการนิเทศการศึกษา ควรจะเป็นอย่างมีระเบียบ และมีกระบวนการและเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ตั้งอยู่บนรากฐานของกระบวนการทางประชาธิปไตยร่วมมือร่วมใจกัน เป็นการให้การบริการทางการศึกษาแก่ครู เป็นการช่วยให้ครูเกิดความมั่นใจพึ่งตนเองได้และมีขวัญกำลังใจดี ควรคำนึงถึงหลักความเป็นไปได้และอยู่บน พื้นฐานทางปรัชญาและจะต้องยึดหลักในเรื่องการพัฒนาครูให้มีการริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักร่วมกันแก้ปัญหาโดยร่วมมือกับบุคคลหลายฝ่าย

³¹ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์, หลักการนิเทศการศึกษา (กรุงเทพฯ ฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), 31.

³² ดุสิต ทิวถนอม, การนิเทศการศึกษา หลักการและการปฏิบัติ, 2.

³³ Adam and Dickey, อ้างถึงในดุสิต ทิวถนอม, การนิเทศการศึกษา หลักการและการปฏิบัติ, 1.

กระบวนการนิเทศการศึกษา

กระบวนการนิเทศการศึกษา หมายถึง แบบแผนของการนิเทศการศึกษาที่ลำดับขั้นตอนไว้ต่อเนื่องกันอย่างมีระเบียบแบบแผน พร้อมด้วยเหตุผลและมีความเป็นไปได้ ซึ่งจะช่วยให้งานนิเทศการศึกษาสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการนิเทศการศึกษาจึงเป็น กิจกรรมที่สำคัญยิ่งที่ ผู้นิเทศการศึกษาจะต้องดำเนินการให้มีขึ้นในโรงเรียน จากความคิดเห็นของนักการศึกษาหลายท่านและผลวิจัย ขั้นตอนของกระบวนการนิเทศการศึกษาที่นำมาศึกษาหาคำได้แก่

1. การประเมินสภาพเป็นกระบวนการที่กล่าวถึงสภาพต่างๆ รวมทั้งข้อมูลต่างๆ เพื่อให้เป็นตัวกำหนดถึงความต้องการจำเป็นต่างๆ สำหรับการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีการศึกษาหรือพิจารณาถึงธรรมชาติและความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ สังกัดถึงสิ่งต่างๆ การวัดพฤติกรรมการทำงานอย่างพินิจพิเคราะห์และมีวิจารณ์³⁴ และประกอบด้วยการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน วัดพฤติกรรมการทำงานและการทำการวิจัยผลงาน³⁵ นอกจากนี้ การประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นวิธีที่ใช้เพื่อหาค่าของพนักงานในแง่ของการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพของการทำงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความเหมาะสมทางด้านค่าจ้างและเงินเดือนเพื่อเป็นหลักในการเปลี่ยนแปลงสถานะของคนในการประเมินมีสิ่งที่จะต้องพิจารณาขั้นต้นในการประเมินการปฏิบัติงานก่อนดำเนินการ ได้แก่ มาตรฐานของการปฏิบัติงานที่กำหนดขึ้นมาเพื่อใช้วัดจะต้องเปรียบเทียบกันได้ เรื่องของการปฏิบัติงานและสมรรถภาพในการทำงานต้องชัดเจน ผู้ทำหน้าที่ประเมินควรเป็น หัวหน้าโดยตรงของผู้ปฏิบัติงานนั้น และมีคุณลักษณะของผู้ประเมินที่ดี ควรมีความรู้ความชำนาญและความสนใจ ซึ่งมี หลักการประเมินประกอบด้วย มีการคัดเลือกผู้เหมาะสมมาทำหน้าที่ประเมิน ผู้ทำการประเมินควรมีความเข้าใจในหลักการประเมินต้องให้ความสำคัญเป็นธรรมแก่ผู้ถูกประเมิน ให้นำเอาวิธีการที่ดีมาใช้ในการประเมินและต้องแยกความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างผู้ประเมินกับพนักงาน การประเมินมีวิธีการแก้ไข คือ การประเมินโดยกราฟ การจัดลำดับ การกระจาย การตรวจสอบรายการ การบันทึกเหตุการณ์ การทบทวนการปฏิบัติงาน การเขียนรายงาน การประเมินโดยกลุ่ม และการประเมินตามผลงาน³⁶

1. การประเมินสภาพปัญหาเป็นการศึกษาถึงสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการรวมทั้ง ข้อมูล การวางรูปแบบและการนำไปใช้ โดยการวิเคราะห์ข้อมูล ตำราและประเมินความต้องการ

³⁴ Ben M. Harris. Supervision Behavior in Education , 12-15.

³⁵ สจัด อุทรานันท์, การนิเทศการศึกษา : หลักการทฤษฎีและปฏิบัติ, 83.

³⁶ เสนาะ ดิยาวัว, การบริหารงานบุคคล, พิมพ์ครั้งที่ 7 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532) , 205.

ของครู จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ ทบทวนโดยการทำซ้ำหรือตรวจสอบ
สิ่งต่างๆ และวัดพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรในโรงเรียน

2. การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา คือ การกำหนดเป้าหมายจุดประสงค์และกิจกรรม
ต่างๆ ตามลำดับความสำคัญประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดจุดประสงค์ในการ
ทำงาน การกำหนดทางเลือกและการจัดลำดับความสำคัญของงาน³⁷ ประเภทของจุดประสงค์
ได้แก่จุดประสงค์ทั่วไป จุดประสงค์ตามลักษณะขององค์การและจุดประสงค์เฉพาะหน้า ซึ่ง
แบ่งเป็นสี่ประเภท ได้แก่ จุดประสงค์ที่มีลักษณะเป็นตัวตน และจุดประสงค์ที่ไม่เป็นตัวตน คือ
สามารถวัดและมองเห็นได้สะดวกในการควบคุมในด้านปริมาณและคุณภาพและเป็นจุดประสงค์ที่
วัดได้ยากแต่มีผลในทางที่จะเกื้อหนุนต่อการปฏิบัติงาน เช่น ค่ายกย่องชมเชย จุดประสงค์ที่มี
ลักษณะเป็นจุดประสงค์ภายนอกและจุดประสงค์ภายในคือ เป็นสิ่งที่ควบคุม ได้ยากและสามารถ
ควบคุมได้ง่าย จุดประสงค์ที่มีลักษณะ ยืดหยุ่น จุดประสงค์ที่มีลักษณะจำกัด และจุดประสงค์ที่มี
ลักษณะไม่จำกัด การกำหนดจุดประสงค์ให้แน่นอนจะช่วยทำให้การทำงานได้เสร็จทันตาม
กำหนดเวลาได้ง่าย หากการกำหนดจุดประสงค์ไม่แน่นอนทำให้ยากต่อการที่จะควบคุมและมักจะ
ทำให้งานสำเร็จได้โดยยาก ส่วนใหญ่มักมีปัญหาในทางการบริหารงานเสมอ การจัดลำดับ
ความสำคัญของปัญหาเป็นกระบวนการนิเทศที่มีความสำคัญมาก

3. การออกแบบวิธีทำงาน คือ การวางแผนหรือกำหนดโครงการต่างๆ เพื่อให้เกิดการ
เปลี่ยนแปลงประกอบด้วย การกำหนดส่วนประกอบต่างๆ ให้มีความสัมพันธ์กันหาวิธีการโดยการ
รวมหรือประยุกต์แนวความคิดกับหลักการเข้าด้วยกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติเตรียมการต่างๆ ให้
พร้อมที่จะทำการจัดระบบการทำงาน โดยทำอย่างมีระบบและมีแบบแผน และการกำหนดแผนใน
การทำงาน³⁸ การวางแผนเป็นหลักการสำคัญขั้นมูลฐานของกระบวนการบริหารแผนที่ดีจะช่วยให้
การบริหารงานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความราบรื่น รูปแบบของแผนมีหลายอย่างแตกต่างกันสุด
แล้วแต่จะวางแผนขึ้นมา สำหรับกิจการใดและจุดประสงค์ใดองค์ประกอบสำคัญขึ้นอยู่กับเวลาและ
ลักษณะมุ่งประสงค์ของแผนนั้นๆ แผนงานเป็นแนวทางที่จะช่วยให้การบริหารงานดำเนินด้วยดี
เกิดประสิทธิภาพแก่งาน แผนงานเป็นประจักษ์พยานที่ช่วยชี้ทางในการดำเนินงานแผนงานช่วยให้
การบริหารงานเป็นไปโดยประสานสอดคล้องกัน การทำงานเป็นทีมก่อให้เกิดสามัคคีธรรมใน
หมู่คณะการปฏิบัติงานตามแผนย่อมก่อให้เกิดการประหยัดทั้งกำลังเงิน กำลังคนและเวลา แผนงาน
ที่ดีจะช่วยให้งานดำเนินไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพช่วยให้การตรวจสอบและควบคุมมี

³⁷ Ben M. Harris, Supervision Behavior in Education, 12-15.

³⁸ Ibid.

ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่การทำงานของผู้ได้บังคับบัญชาให้น้อยลงสามารถระดมกำลังคนทรัพยากรต่างๆ มาใช้อย่างได้ผลโดยทั่วถึงและช่วยให้การขยายงานและการปรับปรุงองค์การให้ดำเนินไปได้โดยสะดวกรวดเร็ว สำหรับการวางแผนการนิเทศ หมายถึง การนำข้อมูลผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการมากำหนดกิจกรรมและแนวทางการปฏิบัติการนิเทศ มีขั้นตอนที่นำเอาทางเลือกที่จะดำเนินการมาร่วมกันกำหนดรายละเอียดกิจกรรมและจัดลำดับขั้นตอนการปฏิบัติเขียนเป็นโครงการนิเทศในโรงเรียนประกอบด้วยหลักการเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนดำเนินการทรัพยากรที่ต้องการ การประเมินผลและผลที่คาดว่าจะได้รับ และในส่วนของการประเมินผลการนิเทศเป็นการตรวจสอบความสำเร็จของโครงการกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้มีหน้าที่ดำเนินการประเมินมีผู้บริหาร โรงเรียนและคณะผู้นิเทศมีขอบข่ายกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ ได้แก่ ประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ประเมินความคิดเห็นเพื่อทราบความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศ ประเมินกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนและสรุปผลการประเมินเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงการปฏิบัติงานในอนาคตต่อไป

การออกแบบและวิเคราะห์งานเป็นงานสำคัญอันดับแรกที่จะต้องจัดทำเพื่อการปฏิบัติการกิจในทางการบริหารงานบุคคล ขั้นตอนดำเนินการในการออกแบบงานสรุปเป็นกิจกรรมที่ต้องได้แก่ การพิจารณาคำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การ การออกแบบขององค์การ การจัดทำคำบรรยายลักษณะงานการกำหนดคุณสมบัติของพนักงาน การกำหนดมาตรฐาน และการกำหนดกฎและวิธีทำของการทำงานเมื่อออกแบบงานแล้วจะต้องวิเคราะห์งานต่างๆ จนทราบรายละเอียด

4. การจัดสรรทรัพยากร คือ การกำหนดทรัพยากรต่างๆ สำหรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน ประกอบด้วย การจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นต่อความต้องการของบุคลากรหรือโครงการทั้งหลาย การจัดแบ่งทรัพยากรให้บุคลากรหรือโครงการ การแบ่งสรรทรัพยากรต้องทำการแบ่งตามสัดส่วนอย่างเหมาะสม การกำหนดทรัพยากร โดยมีการกำหนดตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์เฉพาะและการมอบหมายหรือการจัดให้บุคลากรได้รับผิดชอบต่อโครงการหรือการดำเนินการตามเป้าหมายโดยเฉพาะ³⁹ การจัดสรรทรัพยากร เป็นการกำหนดทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวเงินและทรัพยากรที่ไม่เป็นตัวเงินสำหรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน โดยปกติทรัพยากรในการจัดการศึกษาทั่วไปแล้วมีสี่ประเภท คือ คนหรือบุคคลหรือทรัพยากรมนุษย์ เงินหรืองบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการหรือเทคนิคในการบริหาร ถ้าจะแบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ แบ่งได้ 2 ประเภทคือ ทรัพยากรทางการเงินและทรัพยากรที่ไม่ใช่ทรัพยากรทางการเงิน เช่น ทรัพยากรมนุษย์

³⁹ Ibid.

5. การประสานงาน คือ การกระทำที่เกี่ยวข้องกับคน เวลา วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกทุกอย่าง อย่างเป็นองค์ประกอบในการที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและไปสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย การประสานงาน ซึ่งเป็นการประสานการปฏิบัติงานในฝ่ายต่างๆ ให้ดำเนินไปด้วยกันได้อย่างราบรื่น การประสานสัมพันธ์ เป็นการนำไปสู่ความสมัครสมานสามัคคีและพร้อมเพรียงในการปรับการทำงานในส่วนต่างๆ ให้เป็นไปตามสภาพของความเป็นจริงหรือใกล้เคียงและ การกำหนดเวลา โดยกำหนดเป็นช่วงเวลาที่ใช้และความต่อเนื่องของงาน⁴⁰ การประสานงานเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับตัวบุคคลเป็นสำคัญและเป็นสิ่งที่นักบริหารหรือหัวหน้าจะต้องสร้างสรรค์บรรยากาศของความ ร่วมมือร่วมใจให้เกิดขึ้นในหน่วยงาน และการประสานงานเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดขั้นหนึ่งในกระบวนการบริหารและเป็นอุปสรรคที่เกิดขึ้นเสมอๆ เกือบทุกองค์การ การประสานงานที่ดีจะต้องมีลักษณะที่ก่อให้เกิดความร่วมมือ เพื่อให้การปฏิบัติงานประสานสอดคล้องกลมกลืนราบรื่นและเรียบร้อยบรรลุตามเป้าหมายภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ การประสานงานเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยศิลปะในการบริหารเป็นอย่างมาก การประสานงานมีผลสะท้อนต่อบุคคลทุกกลุ่ม ทุกหน่วยงาน ทุกระดับในองค์กรยิ่งองค์การโตเพียงไรย่อมต้องการความร่วมมือประสานมากขึ้นเพียงนั้นหากขาดการประสานงานที่ดีจะสูญเสียกำลังคน กำลังเงิน กำลังขวัญและเวลา สำหรับหลักการประสานงานกันและมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้ผลงานและคุณภาพงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ป้องกันมิให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกำลังคน กำลังทรัพย์และเวลาโดยใช้เหตุและลดความขัดแย้งระหว่างผู้ปฏิบัติ ช่วยให้การดำเนินงานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในกิจกรรม และเป้าหมายของแผนงานต่างๆ ขององค์การที่แยกจากกันเพื่อความสำเร็จขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าหาว่าปราศจากการประสานงานแล้ว บุคคลและแผนงานต่างๆ จะสูญเสียการมองเห็นบทบาทของตัวเองในองค์การ การประสานงานมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การชี้แนะและการควบคุมเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในทางบวกแก่ครู การชี้แนะเป็นการชี้แนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี⁴¹ การควบคุมเป็นการใช้วิธีการตรวจตราและวางหลักเกณฑ์ให้เกิดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี การควบคุมเป็นการใช้วิธีการตรวจตราและวางหลักเกณฑ์ให้เกิดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีซึ่งจะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสม การกระตุ้นและการริเริ่มสร้างสรรค์เป็นการ

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ สามารถ ทิมนาค, "ความสัมพันธ์ ระหว่างทักษะทางการนิเทศกับการกระบวนการนิเทศงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำหรับงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยศิลปากร , 2535), 26.

กระทำหรือการช่วยให้เกิดพฤติกรรมหรือการกระทำ ซึ่งมีอยู่ในตัวบุคคลให้แสดงออกมาริเริ่มสร้างสรรค์เป็นการกระทำหรือความคิดเห็นที่ก้าวนำไปสู่จุดหมาย การประสานงานเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับคน เวลา วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบการเปลี่ยนแปลงและนำไปสู่ความสำเร็จ ได้แก่ การประสานงาน การประชาสัมพันธ์ การปรับการทำงาน การกำหนดเวลาทำงาน การสร้างขวัญกำลังใจ โดยให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำการ นำบุคลากรให้ทำงานการชี้แนะ การควบคุมและการกระตุ้นให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

6. การอำนวยความสะดวก การอำนวยความสะดวกเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติ ที่จะต้องทำให้สอดคล้องกันตามความจำเป็นและความเหมาะสมในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย การแต่งตั้งบุคลากร การกำหนดแนวทางหรือกฎเกณฑ์ในการทำงาน การแนะนำการปฏิบัติ การกำหนดกระบวนการทำงานไว้แน่นอนและการตัดสินใจเลือกแนวทางการปฏิบัติ⁴² การอำนวยความสะดวกมีการจัดสายงานซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์มาตรฐานในการทำงาน ประสานงานกับบุคลากรต่างๆ จัดให้มีการประสานงานสัมพันธ์กันระหว่างผู้ทำงานจัดทำโครงสร้างในการปฏิบัติงาน จัดทำภาระหน้าที่ของบุคลากร และพัฒนานโยบายในการทำงาน⁴³ การดำเนินการปฏิบัติการณ์พิเศษ เป็นส่วนหนึ่งของการอำนวยความสะดวก ประกอบด้วย การปฏิบัติงานของผู้รับ การนิเทศลงมือปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถที่ได้รับมาจากการดำเนินการปฏิบัติงานของผู้ให้การนิเทศ ผู้ทำการนิเทศจะทำการนิเทศและควบคุมคุณภาพให้งานสำเร็จออกมาทันตามกำหนดเวลาและมีคุณภาพสูงและการปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศผู้บริหารก็จะให้บริการสนับสนุนในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนเครื่องมือต่างๆที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างได้ผล กระบวนการควบคุมก็เช่นกันเป็นส่วนหนึ่งของการอำนวยความสะดวกด้วยการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวัดพฤติกรรมในการทำงานและทำการวิจัยผลงานทำให้การทำงานแก้ไขการทำงานที่ไม่ถูกต้อง ว่ากล่าวตักเตือนในสิ่งที่ผิดพลาด เร่งเร้าให้ทำงาน ปลดคนที่ไม่มีคุณภาพให้ออกจากงานสร้างกฎเกณฑ์ในการทำงานและลงโทษผู้กระทำผิดและการวิเคราะห์และประเมินผลก็เป็นส่วนหนึ่งของการอำนวยความสะดวก⁴⁴ การอำนวยความสะดวกอีกความหมายหนึ่ง คือ การปฏิบัติการณ์พิเศษ หมายถึง การดำเนินการกิจกรรมที่กำหนดในโครงการนิเทศโรงเรียนผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้นิเทศ จะต้องนำหลักการนิเทศ เทคนิค ทักษะ สื่อและเครื่องมือพิเศษไปใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และบุคลากร ผู้รับการนิเทศ เพื่อให้การปฏิบัติงานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ประกอบด้วย

⁴² Ben M. Harris, *Supervision Behavior in Education*, 12-15.

⁴³ สัจด์ อุทรานันท์, *การนิเทศการศึกษา: หลักการทฤษฎีและปฏิบัติ*, 81-82.

⁴⁴ เรื่องเดียวกัน, 82-83.

เตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศควรจัดให้มีการประชุมคณะปฏิบัติงาน เพื่อซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการ กิจกรรม สื่อ เครื่องมือ การบันทึกผล การประเมินผลและการสรุปผลการนิเทศ ปฏิบัติการนิเทศและดำเนินการกิจกรรมที่กำหนดไว้ในโครงการนิเทศในโรงเรียน ผู้นิเทศไม่ควรละเลยเกี่ยวกับการเสริมแรงให้กำลังใจ รับผิดชอบต่อปัญหาความต้องการของผู้รับการนิเทศและนำเอาปัญหาและความต้องการนั้นมาพิจารณาหาทางช่วยเหลือสนับสนุน⁴⁵ ดังนั้นการอำนวยความสะดวกจึงเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานที่จะต้องทำให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความเหมาะสมกับการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ความสำเร็จ

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาเป็นแหล่งของการแสวงหาความรู้จึงต้องมีหลักสูตรเป็นของตนเอง คือ หลักสูตรสถานศึกษาซึ่งครอบคลุมภาระงานการจัดการศึกษาทุกด้าน หลักสูตรสถานศึกษาจึงประกอบด้วยการเรียนรู้ทั้งมวลและประสบการณ์อื่นๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาเป็นแผนหรือแนวทาง หรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถโดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนเอง รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้สะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคมและโลกอย่างมีความสุข

ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา

จุดมุ่งหมายที่สำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา คือ

1. หลักสูตรสถานศึกษา ควรพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้อย่างมีความสุข เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญๆ มีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล มีโอกาสใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีสื่อสาร หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมจิตใจที่อยากรู้อยากเห็น สร้างความมั่นใจและให้กำลังใจในการเรียนรู้ และเป็นบุคคลที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

⁴⁵ สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ , กองพัฒนานักวิชาการ, การปฏิบัติงานสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว , 2536), 8-11.

2. หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรมสังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตน ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อตัวบุคคลและสังคม สถานศึกษาต้องพัฒนาหลักคุณธรรมและความอิสระของผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูลและเป็นอิสระ เข้าใจในความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมโดยรวม สามารถช่วยพัฒนาสังคมให้เป็นธรรม มีความเสมอภาค มีความตระหนักเข้าใจและยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกัน ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องเกิดจากความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทุกคน ในสถานศึกษา รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องนอกสถานศึกษา เพื่อระดมความคิด ประสานการณ์มาใช้ในการกำหนดหลักสูตรและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งเปลี่ยนไปตามธรรมชาติของการศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีข้อควรคำนึง 2 ประการ คือ

1. หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องเชื่อมโยงกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นกรอบสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับสถานศึกษาทั่วประเทศ ส่วนสำคัญที่ต้องยึดคือมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงนั้น ซึ่งมาตรฐานดังกล่าวเป็นคุณภาพที่เกิดกับผู้เรียนทั่วประเทศ หลังจากที่ยังจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้นหรือจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งจะเป็นส่วนที่เพิ่มเติมจากข้อ 1 หลักสูตรจะต้องตอบสนองต่อความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน ตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาถึงขีดสูงสุด⁴⁶

สถานศึกษาสามารถออกแบบหลักสูตรของตนเองได้อย่างอิสระ โดยยึดนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลักวิชาการในการจัดการศึกษา มีความถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น และมีความเป็นไปได้

ก่อนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น

1. การสร้างความตระหนักให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและยอมรับ

⁴⁶ กรมวิชาการ , กระทรวงศึกษาธิการ , หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ , 2544) , 4.

2. การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักสูตร การใช้หลักสูตรและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
3. การแต่งตั้งคณะกรรมการของสถานศึกษาคณะต่าง ๆ ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการและตามความจำเป็นของสถานศึกษา
4. การจัดทำระบบสารสนเทศใช้ในการจัดการศึกษา
5. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ

กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

มีข้อเสนอแนะเป็นแนวทางการจัดทำ ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์
2. การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา
3. การกำหนดรายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้
4. การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
5. การจัดการเรียนรู้และการส่งเสริมการเรียนรู้
6. การวัดและประเมินผลการศึกษา
7. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา⁴⁷

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อมองอนาคตว่า โลกและสังคมรอบ ๆ จะเปลี่ยนแปลงได้อย่างไรและสถานศึกษาจะต้องปรับตัว ปรับหลักสูตรอย่างไรจึงจะพัฒนาผู้เรียนเหมาะสมกับยุคสมัย ในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ ซึ่งทำได้โดยอาศัยความร่วมมือกับชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ผู้เรียน ภาคธุรกิจ ภาครัฐในชุมชน ร่วมกันกับคณะกรรมการสถานศึกษาแสดงความประสงค์อันสูงส่งหรือวิสัยทัศน์ที่ปรารถนาให้สถานศึกษาเป็นสถาบันพัฒนาผู้เรียนที่มีพันธกิจ หรือภาระหน้าที่ร่วมกันในการกำหนดงานหลักที่สำคัญ ๆ ของสถานศึกษาพร้อมด้วยเป้าหมาย แผนปฏิบัติการและการติดตามผล ตลอดจนจัดทำรายงานแจ้งสาธารณชน และส่งผลย้อนกลับให้สถานศึกษา เพื่อการปฏิบัติงานที่เหมาะสมตามหลักสูตรของสถานศึกษา และจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติที่กำหนดไว้

⁴⁷ กรมวิชาการ , คู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2544), 5.

วิสัยทัศน์

- เป็นเจตนารมณ์ อุดมการณ์ หลักการ ความเชื่อ อนาคตที่พึงประสงค์ เป็นการศึกษาไปข้างหน้า มีเอกลักษณ์
- สามารถสร้างศรัทธา และจัดประกายความคิดมนสภาพการพัฒนาสูงสุด

ภารกิจ

แสดงวิธีดำเนินการของสถานศึกษาเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์และนำไปสู่การวางแผนปฏิบัติต่อไป

เป้าหมาย

กำหนดเป็นความคาดหวังด้านคุณภาพที่เกิดกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่สถานศึกษากำหนดและสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

เป็นการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมโดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน⁴⁸

2. การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

จากวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมายที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ สถานศึกษาจะต้องจัดทำโครงสร้างหลักสูตร ซึ่งกำหนดสาระการเรียนรู้ และเวลาเรียนไว้อย่างชัดเจน เพื่อสถานศึกษาจะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด

โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย

1. สาระการเรียนรู้/ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายวิชา หน่วยการเรียนรู้ครบ 8 กลุ่มสาระรายปีหรือรายภาค ทั้งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและเพิ่มเติมตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น
2. มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียน
3. เวลาแต่ละกลุ่มสาระ หน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายปีหรือรายภาค

⁴⁸ กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2544), 8.

3. การกำหนดรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้

1) กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มาจัดเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค ที่ระบุถึงความรู้ความสามารถของผู้เรียนและคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละปีหรือภาคนั้น

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคของสาระการเรียนรู้ให้สถานศึกษา กำหนดเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน⁴⁹

2) กำหนดสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ในข้อ 1) และให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน

3) กำหนดเวลาและจำนวนหน่วยกิต สำหรับสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค ดังนี้

- ช่วงชั้น ป.1 - 3 ป.4 - 6 และ ม.1 - 3 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายปีและกำหนดจำนวนคาบเวลาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้
- ช่วงชั้น ม.4 - 6 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายภาค และกำหนดจำนวนหน่วยกิตให้เหมาะสม สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้

4) จัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยการนำเอาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค สาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค รวมทั้งเวลาและจำนวนหน่วยกิตที่กำหนด ตามข้อ 1), 2) และ 3) มาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา โดยให้ประกอบด้วย ชื่อรายวิชา จำนวนเวลาหรือจำนวนหน่วยกิต ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้ของรายวิชานั้นๆ ซึ่งสามารถเขียนคำอธิบายรายวิชาได้หลายรูปแบบ เช่น

5) จัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยการนำเอาสาระการเรียนรู้รายปีหรือภาคที่กำหนด ไว้ไปบูรณาการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ย่อย ๆ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนรู้และ ผู้เรียนได้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม หน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้และจำนวนเวลาสำหรับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อเรียนครบทุกหน่วยย่อยแล้ว ผู้เรียนสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคของทุกวิชา

⁴⁹ สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, เอกสารเสริมความรู้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545) , 28.

6) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา รายปีหรือรายภาค แต่ละหน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำ กำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้สอน

4. การจัดการเรียนรู้และการส่งเสริมการเรียนรู้

4.1 การจัดการเรียนการสอน

การเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่างๆ มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกายและสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบ/วิธีการที่หลากหลายเน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้คุณธรรม โดยมีแนวการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น มีดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 การจัดการเรียนรู้ต้องสนองต่อความสนใจของผู้เรียน โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการเรียนรู้ ทั้งนี้ ในแต่ละคาบเวลาเรียนนั้น ไม่ควรใช้เวลานานเกินความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาต้องจัดการเรียนรู้ให้ครบทุกกลุ่มสาระในลักษณะบูรณาการที่มีภาษาไทยและคณิตศาสตร์เป็นหลัก เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริงมีความสนุกสนาน ได้ปฏิบัติจริงเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ ทักษะพื้นฐาน การติดต่อสื่อสารในการคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ และพัฒนาลักษณะนิสัยและสุนทรียภาพ

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 การจัดการเรียนรู้มีลักษณะคล้ายกับช่วงชั้นที่ 1 แต่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในสิ่งที่ตนสนใจ มุ่งเน้นทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม การสอนแบบบูรณาการ โครงการ การใช้หัวเรื่องในการจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิด การค้นคว้า แสวงหาความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างสรรค์ผลงาน แล้วนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีหลักการทฤษฎีที่ยาก ซับซ้อน อาจจัดแยกเฉพาะและควรเน้นการจัดการเรียนรู้แบบโครงการมากขึ้น เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความคิด ความเข้าใจ และรู้จักตนเองในด้านความสามารถ ความถนัด เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ สถานศึกษาต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสม

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 การจัดการเรียนรู้เริ่มเน้นเข้าสู่เฉพาะทางมากขึ้น มุ่งเน้นความสามารถ ความคิดระดับสูง ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน ทั้งในด้านอาชีพ การศึกษาเฉพาะทาง ตลอดจนการศึกษาต่อ

4.2 สื่อการเรียนรู้

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษามุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความยืดหยุ่นสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลาทุกสถานที่และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นชุมชนและแหล่งอื่นๆ เน้นสื่อที่ผู้เรียนและผู้สอนใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเอง หรือนำสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวและในระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อและแหล่งความรู้ โดยเฉพาะหนังสือเรียนควรมีเนื้อหาสาระครอบคลุมตลอดช่วงชั้น สื่อสิ่งพิมพ์ควรจัดให้มีอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ควรให้ผู้เรียนสามารถยืมได้จากศูนย์สื่อหรือห้องสมุดของสถานศึกษา

4.3 การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการ ที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาจะต้องจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน และเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษาต้องมีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการวัดและประเมินผล ทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ ตลอดจนการประเมินภายนอก เพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา

5. การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสม ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัด และความสนใจ อย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์กรรวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย

และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริม และพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญาและการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพ และการมีงานทำ

กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจของผู้เรียนมุ่งพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมจากกิจกรรมในกลุ่มสาระ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนช่วยกันคิดช่วยกันทำช่วยกันแก้ปัญหาส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่รวมถึงกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัย

รับผิดชอบ รับผิดชอบ และหน้าที่ของตนเอง แบ่งตามความแตกต่างระหว่างกิจกรรมได้เป็น 2 ลักษณะ

1. กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่ง
2. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้นำเพื่อประโยชน์เป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัย คุณลักษณะ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสภาพชีวิตต่างๆ นำไปสู่พื้นฐานการทำประโยชน์ให้แก่สังคมและวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น

6. การวัดและประเมินผล

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งใช้เวลาประมาณ 12 ปี ผู้เรียนสามารถจบการศึกษาได้ 2 ช่วง คือ จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ถือว่าจบการศึกษาภาคบังคับ และจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งถือว่า จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้เรียนผ่านการศึกษาแต่ละช่วงชั้น ตามเกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1, 2 และ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 (จบการศึกษาภาคบังคับ)

1. ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
2. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

3. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา

กำหนด

4. ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา

กำหนด

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4–6 (จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

1. ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

3. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

4. ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด⁵⁰

7. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลตามจุดหมายของหลักสูตรมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการบริหารจัดการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนั้น สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การนำหลักสูตรไปใช้บรรลุผลสูงสุด

การวางแผนบริหารจัดการหลักสูตรเป็นการกำหนดแผนปฏิบัติการ (Operation Plan) ที่เป็นรูปธรรมที่ช่วยให้ทราบแนวปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ที่สนับสนุนการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ การวางแผนบริหารจัดการหลักสูตรจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการวางแผนกำหนดกิจกรรมการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ และมีการตรวจสอบความเหมาะสมเมื่อสถานศึกษาจัดทำร่างหลักสูตรสถานศึกษาตามหัวข้อดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว สถานศึกษาจะต้องตรวจสอบแต่ละหัวข้อเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 รวมทั้งสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบท/สภาพของสถานศึกษา จากนั้นนำร่างหลักสูตรดังกล่าวเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ความเห็นชอบ

⁵⁰ กรมวิชาการ , กระทรวงศึกษาธิการ , แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

(กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2544), 34.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนองานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศในโรงเรียนและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายและนำมาเปรียบเทียบตอนอภิปรายผลทั้งในประเทศและต่างประเทศดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

บรรจบ ประสานศักดิ์ ได้ศึกษาการปฏิบัติกิจกรรมนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ปีการศึกษา 2534 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนระดับการปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศโดยส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่ปฏิบัติกิจกรรมมาเรียงลำดับ คือ การพบประสานทนา การประชุมนิเทศและการประชุมกลุ่ม ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กมีระดับการปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศแตกต่างกัน โรงเรียนขนาดใหญ่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปมีระดับการปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศ โดยรวมแตกต่างกัน ผู้บริหารที่มีคุณวุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรี ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี และสูงกว่า 5 ปี มีระดับการปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศ โดยส่วนรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน⁵¹

ดนตรี จิตตะวิกุล ได้ศึกษาการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนในเขตการศึกษา 1 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานด้านนิเทศครบทั้ง 10 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตร การจัดวัสดุอุปกรณ์ การฝึกอบรมครูประจำการ การประชุมนิเทศครูใหม่ การจัดการพิเศษ การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและการประเมินการสอน⁵²

⁵¹ บรรจบ ประสานศักดิ์, "การปฏิบัติกิจกรรมนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ปีการศึกษา 2534" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 2535), หน้าบทคัดย่อ.

⁵² ดนตรี จิตตะวิกุล, "การปฏิบัติกิจกรรมนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษา

สามารถ ทิมนาค ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการนิเทศกับกระบวนการนิเทศทางการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนทุกขนาดโรงเรียนมีการปฏิบัติตาม กระบวนการการนิเทศอยู่ในระดับดีมาก ผู้บริหารในระดับการมีปฏิบัติมากกว่าผู้บริหารระดับอื่นๆ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติน้อย⁵³

สุชาติ ศรีสุวรรณ ได้ศึกษาการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดเลย พบว่า งานนิเทศการศึกษาที่โรงเรียนจัดขึ้น คือ งานด้านวิชาการหรืองานการเรียนการสอนโดยตรง งานที่มีจำนวนโรงเรียนจัดขึ้นมากที่สุด ได้แก่ การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครูเรื่องการวางแผนการสอนให้ได้ผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร กระบวนการในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนส่วนใหญ่โรงเรียนใช้วิธีให้ผู้บริหารร่วมกับคณะครูในโรงเรียนกำหนดการศึกษาภายในโรงเรียนและจัดแผนโครงการขึ้นมีการชี้แจงแผนงานโครงการด้วยการแจกโครงการให้ครูทุกคนทราบ มีการมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบแผนงานและโครงการเป็นคณะบุคคล และให้วิธีปฏิบัติงานร่วมกัน ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะเรื่องอื่นนั้นๆ เป็นผู้ให้ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานแก่คณะครูประจำที่โรงเรียนต้องการนำมาใช้สนับสนุนการจัดการนิเทศ อุปสรรคและปัญหา ได้แก่ ขาดแคลนวิทยากรและแหล่งวิชาการสำหรับเพิ่มพูนความรู้แก่ครูขาดความรู้ในการนิเทศการศึกษาขาดความมั่นใจในตนเอง ได้รับงบประมาณน้อยและช้า ขั้นตอนการเบิกจ่ายซับซ้อนเกินไป คุณภาพวัสดุ โรงเรียนได้รับตำไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน⁵⁴

ศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2535),

หน้าบทคัดย่อ.

⁵³ สามารถ ทิมนาค, "ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการนิเทศกับกระบวนการนิเทศงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเขตการศึกษา 1" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2535) , หน้าบทคัดย่อ.

⁵⁴ สุชาติ ศรีสุวรรณ, "การจัดนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดเลย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535), หน้าบทคัดย่อ.

ชัดเจน ไทยแท้ ได้ศึกษาสภาพการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัด : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนนทบุรี พบว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ทุกโรงเรียนได้จัดให้มีหรือปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ได้แก่ งานวิชาการหรือการเรียนการสอน โดยตรงงานพัฒนาครูภายในโรงเรียนและงานสนับสนุนและบริการการเรียนการสอน กระบวนการจัดทำได้ผู้บริหารโรงเรียนประชุมครูทุกคน เพื่อกำหนดงานหรือโครงการก่อนที่จะดำเนินงานตามโครงการที่กำหนดไว้มีการชี้แจงงานหรือโครงการมีการมอบหมายความรับผิดชอบในงานหรือโครงการนั้นๆ จะเป็นคณะบุคคลหรือรายบุคคล ปัจจัยที่ช่วยในการจัดดำเนินงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนต้องระบุความต้องการมากที่สุด เกี่ยวกับบุคลากร และการจัดการในเรื่องการเพิ่มพูน ความรู้ความเข้าใจในการนิเทศการศึกษาบทบาทของผู้ให้การนิเทศ ผู้รับการนิเทศ การวางแผนและการดำเนินการนิเทศการศึกษา ปัญหาอุปสรรคที่พบเกี่ยวกับการจัดการในเรื่องผู้บริหารที่มีความรู้ความเข้าใจในเทคนิควิธีการหรือขั้นตอนในการจัดการนิเทศไม่เพียงพอเพราะไม่ค่อยมีโอกาสได้เข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้⁵⁵

วรวิภา วชิร โกลศล ได้ทำการวิจัยการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 พบว่า ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจในระดับมากที่สุดในความหมายของการนิเทศการศึกษา หลักการนิเทศการศึกษา แผนงานและโครงการทางการนิเทศการศึกษา เทคนิคและทักษะทางการนิเทศการศึกษาส่วนหมวดความสำคัญความจำเป็นและจุดมุ่งหมายทางการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารและครูมีความรู้ความเข้าใจในระดับมากและหมวดบุคลากรที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจในระดับมาก และหมวดบุคลากรที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจในระดับน้อย ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจในระดับมากทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบความเข้าใจระหว่างผู้บริหารกับครู ผู้บริหารมีความเข้าใจมากกว่าครู ในด้านแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาและบุคลากรทางการนิเทศการศึกษาส่วนด้านการประเมินผลทางการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารกับครูมีความเข้าใจไม่แตกต่างกัน ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครู จำแนกตามเพศ อายุ อายุราชการ วุฒิการศึกษา และขนาดโรงเรียน พบว่า มีความเข้าใจ

⁵⁵ ชัดเจน ไทยแท้, "สภาพการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนนทบุรี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), หน้าบทคัดย่อ.

ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นผู้บริหารและครู จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้บริหารและครูเพศชายมีความเข้าใจมากกว่าผู้บริหารและครูเพศหญิง ในด้านแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา บุคลากรทางการศึกษาแนวปฏิบัติและวิธีการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาส่วนด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษามีความเข้าใจไม่แตกต่างกัน⁵⁶

ศรีจิตต์ สร้างเอี่ยม ได้ศึกษาการปฏิบัติงานนิเทศในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี พบว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาตามแนวคิดของแฮร์ริส (Harris) คือด้านพัฒนาหลักสูตร จัดระบบการเรียนการสอน จัดบุคลากร จัดสิ่งอำนวยความสะดวก จัดหาวัสดุอุปกรณ์ อบรมครูประจำการ ปฐมนิเทศครูใหม่ บริการพิเศษ สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และการประเมินผลการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงาน นิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียนทุกขนาด โรงเรียนและทุกขนาดงานนิเทศ พบว่า "ไม่มีความแตกต่าง"⁵⁷

เสนาะ มีสวัสดิ์ ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของผู้นิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับสูงมีผลการปฏิบัติงานด้านการประเมินผลการเรียนการสอน การจัดบุคลากร การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดการพิเศษแก่นักเรียน การจัดสื่อการเรียนการสอนและการฝึกอบรมครูประจำการอยู่ในระดับสูง แต่การปฐมนิเทศครูใหม่ การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและการพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง⁵⁸

⁵⁶ วรุตติ วชรกิจโกศล, "การศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติเขตการศึกษา 5" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), หน้าบทคัดย่อ

⁵⁷ ศรีจิตต์ สร้างเอี่ยม, "พฤติกรรมกรรมการบริหารสื่อส่งผลต่อการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี" (วิทยาสตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร, 2536), หน้าบทคัดย่อ.

⁵⁸ เสนาะ มีสวัสดิ์, "ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะและการปฏิบัติงานของผู้นิเทศภายในโรงเรียนกับความพึงพอใจในการทำงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2536), หน้าบทคัดย่อ.

เจียมศักดิ์ เลาสถิตย์ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการศึกษากาณนิเทศสภาพความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีพบว่าการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางเมื่อแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ การดำเนินการตามแผนการนิเทศ การกำหนดผู้รับผิดชอบงานนิเทศ การวางแผนการนิเทศ การประเมินผลและการนำผลการประเมินไปใช้ ตามลำดับ และสภาพความสำเร็จของโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก⁵⁹

สังวัฒน์ หงส์พิพัฒน์สกุล ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศในโรงเรียนกับสภาพความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดนครปฐม พบว่า การปฏิบัติการตามกระบวนการนิเทศในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพความสำเร็จของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและกระบวนการนิเทศในโรงเรียนกับสภาพความสำเร็จของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน⁶⁰

กองการวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ติดตามและประเมินผลการเตรียมความพร้อม และการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับแบบสอบถามตอบกลับจำนวน 630 ฉบับ สรุปผลดังนี้

1. ความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ดำเนินการแล้ว ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการ ประชุมชี้แจง อบรมพัฒนาบุคลากร ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชนรับรู้ และขอความร่วมมือ
2. บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการและชุมชนในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า มีคณะกรรมการบางส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
3. ปัญหาที่พบของโรงเรียนเครือข่าย ได้แก่ ครูเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไม่ชัดเจน ครูขาดความมั่นใจ เวลาในการจัดทำน้อย บุคลากรมีภาระงานมาก

⁵⁹ เจียมศักดิ์ เลาสถิตย์, "ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการนิเทศกับสภาพความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540), หน้าบทคัดย่อ.

⁶⁰ สังวัฒน์ หงส์พิพัฒน์สกุล, "ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศในโรงเรียนกับสภาพความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดนครปฐม" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2543), หน้าบทคัดย่อ.

4. ความต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นพบว่าต้องการรับการสนับสนุน เอกสาร- คู่มือในการจัดทำหลักสูตร นิเทศติดตาม กำกับดูแล เป็นที่เลี้ยงในการจัดทำหลักสูตร⁶¹

สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 1-2 ได้ทำการวิจัยเรื่องการติดตามผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 1-12 ผลการวิจัยพบว่า

1. โรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตร มีผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการจัดทำหลักสูตรอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุดด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรมีผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความคิดเห็นของกรรมการสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. สาระหลักสูตรของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลางที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลางที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด⁶²

ศิริพงษ์ อังศุจินดา ได้ศึกษากระบวนการนิเทศในโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา พบว่า กระบวนการนิเทศตามแนวคิดของแฮร์ริส(Harris) อยู่ในระดับมากถึง 6 ขั้นตอน และแนวทางการเสริมสร้างกระบวนการนิเทศ โรงเรียนศึกษาสภาพปัญหาแล้วร่วมกันจัดทำ SWOT Analized จัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่จะต้องจัดการนิเทศ โดยร่วมงานกันเป็นทีม ออกแบบวิธีการทำงานโดยใช้กระบวนการ (P - D - C - A) จัดสรรทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประสานงานเพื่อความสำเร็จด้วยกระบวนการประสานคน เวลา วัสดุ-อุปกรณ์ และมีการอำนวยความสะดวกที่จะผลักดันให้เกิดการปฏิบัติงานตามเป้าหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน⁶³

⁶¹ กองการวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ, "รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเครือข่าย", 2546.

⁶² สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 1-2, "การติดตามผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 1-2", 2546.

⁶³ ศิริพงษ์ อังศุจินดา "กระบวนการนิเทศในโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาวิทาลัยศิลปากร, 2546), 178-181.

งานวิจัยต่างประเทศ

โรบินสัน ไมเคิล (Robinson Michael) ได้ศึกษาเรื่องความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษา กับการพัฒนาชุมชน พบว่า ในการจัดหลักสูตรการศึกษาควรเปิดโอกาสให้ปราชญ์ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตร⁶⁴

เวน (Wayne) อ่างถึงในบรรจบ ประสานศักดิ์ ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหาร การนิเทศการศึกษาของครูใหญ่ประถมศึกษา พบว่า การนิเทศภายในโรงเรียนผู้รับผิดชอบมาก คือ ครูใหญ่ และผู้ช่วยครูใหญ่ งานที่ครูใหญ่ใช้เวลาน้อยที่สุด คือ งานเกี่ยวกับวัสดุ ส่วนงานที่ใช้ เวลามากที่สุด คือ งานนิเทศภายใน งานเกี่ยวกับหลักสูตร งานการสอนและงานแนะแนว⁶⁵

แอน เทเบอร์ก เอส (Ann Teberg S.) ได้ศึกษาความต้องการในการพัฒนาและปฏิบัติรูป หลักสูตรพบว่า ครูระบุความต้องการเวลาในการวางแผน การแสดงความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับการสอน งบประมาณ การยอมรับจากผู้บริหาร และต้องการข้อมูลเกี่ยวกับกลยุทธ์ ด้านการสอน และการประเมินในชั้นเรียน⁶⁶

อัลเลนและคณะ (Allen A and Others) ได้ศึกษากิจกรรมมีปัญหาและความต้องการ ของนักพัฒนาหลักสูตร พบว่ากิจกรรมที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ การจัดการและบริหารหลักสูตร การเลือกและการจัดการเนื้อหาและการประเมินหลักสูตร⁶⁷

กาเลนส์ โรสส์ (Glenn Ross) ได้ศึกษาถึงความเข้มแข็งและความอ่อนแอของการ พัฒนาหลักสูตร ด้านการวางแผนหลักสูตร เรื่องเนื้อหาและการประเมินหลักสูตร พบว่า นักพัฒนา

⁶⁴ Robinson Michael., Lingking Distance Education to Sustainable Community Development. (Canada : n.p.), 1992.

⁶⁵ เวน , อ่างถึงในบรรจบ ประสานศักดิ์, "การปฏิบัติกิจกรรมนิเทศการศึกษาของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ" (วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2535), 62.

⁶⁶ Ann. Teberg S., and Other.. Identified professional development needs of teachers in curriculum reform [online], Accessed 7 May 2000. Available from : [http:// N.ericac.net/eicdc/ED 430976. htm](http://N.ericac.net/eicdc/ED 430976. htm).

⁶⁷ Allen. Wiant A., and Others. Activities. Problem and of Curriculum Development. [online]. Accessed 7 May 2000. Available from : <http://Llericac. Netlericelb/ED 132295. htm>.

หลักสูตรต้องการให้มีความสัมพันธ์อันดีกับท้องถิ่นเน้นความสำคัญเรื่องกระบวนการเรียนรู้ การวางแผนพัฒนาหลักสูตรเทคนิคการประเมินหลักสูตร⁶⁸

ยูเนสโก (UNESCO) ได้วิจัยเรื่องปัญหาการใช้หลักสูตรของบางประเทศในทวีปเอเชีย ได้แก่ อัฟกานิสถาน บังคลาเทศ อินเดีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์และศรีลังกา ผลการวิจัยพบว่าปัญหาการใช้หลักสูตรเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการขาดการประสานงานที่ฉะระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ผู้บริหารระดับต่าง ๆ ไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและขาดการติดตามการใช้หลักสูตรของครู นอกจากนี้หลักสูตรยังขาดประสิทธิภาพ ขาดแคลนเอกสารหลักสูตรตำราเรียนไม่ทันสมัย ขาดแคลนหนังสืออ่านประกอบ ประการสุดท้ายคือ ศูนย์พัฒนาหลักสูตรขาดการวางแผนที่ดีในการนำหลักสูตรไปใช้⁶⁹

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สรุป

จากแนวคิดของนักวิชาการและนักบริหารการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศ และการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาดังกล่าวข้างต้น งานที่ผู้บริหารต้องดำเนินการมีขอบข่ายตามภาระหน้าที่และความรับผิดชอบ ซึ่งแต่ละแนวคิดแตกต่างกันในรายละเอียดต่างๆ พอสรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศของแฮร์ริส (Harris) มีหกด้านซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความชัดเจนในแง่ของการปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นการวางแผน คือ 1) การประเมินสภาพปัญหาเป็นกระบวนการในการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อนำไปใช้กำหนดความต้องการในการเปลี่ยนแปลง 2) การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเป็น

⁶⁸ Glenn. Roos J., Curriculum development in Junior/Community College. The "State-of-the-Art" as view by the Acade Affairs office. [online]. Accessed 7 May 2000. Available from : <http://Ericac.Net/ericelb/Ed/88710. htm>.

⁶⁹ UNESCO. Strategies and Procedures in Developing and Implementing Curriculum. Bangkok : The Unesco Regional Office for Education in Asia and Oceania, 2000.

กระบวนการในการกำหนดเป้าหมายจุดประสงค์และกิจกรรมที่สำคัญในการนิเทศการศึกษา

- 3) การออกแบบวิธีการทำงาน เป็นกระบวนการในการวางแผนเพื่อก่อให้เกิดผลในการเปลี่ยนแปลง
- 4) การจัดสรรทรัพยากรเป็นกระบวนการในการจัดสรรทรัพยากรไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 5) การประสานงานเป็นกระบวนการในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เวลาวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความเหมาะสม เพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและ
- 6) การอำนวยความสะดวกเป็นกระบวนการในการสนับสนุนและเกื้อกูลให้กิจกรรมต่างๆ ทางการนิเทศการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ

สำหรับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษานั้น จะต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาเพื่อระดมความคิด ประสพการณ์มาใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยผ่านกระบวนการและขั้นตอนดังต่อไปนี้

คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การจัดโครงสร้างหลักสูตร การกำหนด รายวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้ การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนรู้และการส่งเสริม การเรียนรู้การวัดและประเมินผล และการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบกระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย
ศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค นิยามปัญหา ศึกษาวรรณกรรม รวมถึงรายงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จัดทำโครงร่างงานวิจัยเสนอขอความเห็นชอบและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยจัดสร้างเครื่องมือทดสอบและปรับปรุงเครื่องมือใช้เครื่องมือที่ศึกษาและพัฒนาแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาทดสอบความถูกต้อง วิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

เป็นขั้นตอนการวิจัย ทำร่างรายงานการวิจัยนำเสนอรายงานผลการวิจัยต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องปรับปรุงแก้ไข แล้วจัดทำรายงานการวิจัยเสนอต่อคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แผนแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแผนแบบการวิจัยในลักษณะของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวตรวจสอบสภาพความเป็นจริงโดยไม่มีการทดลอง (one - shot , non - experimental case study) ซึ่งเขียนเป็นแผนผัง (diagram) ได้ดังนี้

เมื่อ S หมายถึง ประชากร

X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา

O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ โรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 จำนวน 34 โรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มของนิเทศ จำนวน 4 คน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนละ 1 คน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการโรงเรียนละ 1 คน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้โรงเรียนละ 2 คน 2) กลุ่มของครูผู้ปฏิบัติการสอนโรงเรียน 4 คน รวมทั้งสิ้น 272 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล

จังหวัด	ประชากร (โรงเรียน)	ผู้ให้ข้อมูล				
		ผู้บริหาร	ผู้ช่วยผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการ	หัวหน้ากลุ่ม สาระการเรียนรู้	ครูผู้ ปฏิบัติการ สอน	รวม
กาญจนบุรี	7	7	7	14	28	56
ประจวบคีรีขันธ์	5	5	5	10	20	40
เพชรบุรี	5	5	5	10	20	40
ราชบุรี	6	6	6	12	24	48
สมุทรสงคราม	3	3	3	6	12	24
สมุทรสาคร	3	3	3	6	12	24
นครปฐม	5	5	5	10	20	40
รวม	34	34	34	68	136	272

ตัวแปรที่ศึกษา

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. ตัวแปรพื้นฐานดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตัวแปรเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่

2. ตัวแปรต้น ได้แก่ ตัวแปรที่เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศตามแนวคิดของแฮร์ริส (Harris) ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการ 6 ขั้นตอนคือ

2.1 การประเมินสภาพปัญหา (assessing) เป็นกระบวนการที่ศึกษาถึงสภาพต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ เพื่อใช้เป็นตัวกำหนดถึงความต้องการจำเป็นต่างๆ สำหรับการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีการศึกษาหรือพิจารณาถึงธรรมชาติและความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ การสังเกตถึงสิ่งต่างๆ ด้วยความรอบคอบ เพื่อนำไปสู่การจำแนกแยกแยะได้ การทบทวนโดยการทำซ้ำหรือตรวจสอบสิ่งต่างๆ และการวัดพฤติกรรมการทำงานอย่างพินิจพิเคราะห์ และมีวิจรรณญาณ

2.2 การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา (prioritizing) เป็นกระบวนการกำหนด

เป้าหมาย จุดประสงค์และกิจกรรมต่างๆ ตามลำดับความสำคัญประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดจุดประสงค์ในการทำงาน การกำหนดทางเลือก และการจัดลำดับความสำคัญของงาน

2.3 การออกแบบวิธีทำงาน (designing) เป็นกระบวนการวางแผนหรือกำหนดโครงการต่างๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนประกอบด้วย การกำหนดส่วนประกอบต่างๆ ให้มีความสัมพันธ์กัน หาวิธีการโดยการรวมหรือประยุกต์แนวความคิดกับหลักการเข้าด้วยกัน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติเตรียมการต่างๆ ให้พร้อมที่จะทำการจัดระบบการทำงาน โดยทำอย่างมีระบบและมีแบบแผนและการกำหนดแผนในการทำงาน

2.4 การจัดสรรทรัพยากร (allocating resources) เป็นกระบวนการกำหนดทรัพยากรต่างๆ สำหรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน ประกอบด้วย การจัดทรัพยากรที่จำเป็นต่อความต้องการของบุคลากรหรือโครงการทั้งหลาย การจัดแบ่งทรัพยากรให้บุคลากรหรือโครงการ การแบ่งสรรทรัพยากร ต้องทำการแบ่งตามสัดส่วนอย่างเหมาะสม การกำหนดทรัพยากร โดยมีการกำหนดตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์เฉพาะ และการมอบหมาย หรือการจัดให้บุคลากรได้รับผิดชอบต่อโครงการหรือการดำเนินการตามเป้าหมายโดยเฉพาะ

2.5 การประสานงาน (coordinating) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับคน เวลา วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกทุกอย่าง ที่เป็นองค์ประกอบในการที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และนำไปสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย การประสานงาน เป็นการประสานการปฏิบัติงานในฝ่ายต่างๆ ให้ดำเนินไปด้วยกันได้อย่างราบรื่น การประสานสัมพันธ์ เป็นการนำไปสู่ความสมัครสมานสามัคคี และความพร้อมเพรียง การปรับการทำงานในส่วนต่างๆ ให้เป็นไปตามสภาพของความเป็นจริงหรือใกล้เคียง และการกำหนดเวลาทำงาน โดยกำหนดเป็นช่วงเวลาที่ใช้และความต่อเนื่องของงาน

2.6 การอำนวยการ (directing) เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติที่จะต้องทำให้สอดคล้องกันตามความจำเป็นและความเหมาะสมในการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย การแต่งตั้งบุคลากร การกำหนดแนวทางหรือกฎเกณฑ์ในการทำงาน การกำหนดระเบียบแบบแผน เกี่ยวกับเวลา ปริมาณ ระดับ ความยากง่ายหรือค่าใช้จ่ายในการทำงาน การแนะนำการปฏิบัติ การกำหนดกระบวนการทำงานไว้แน่นอนและการตัดสินใจเลือกแนวทางการปฏิบัติ

3. ตัวแปรตาม เป็นตัวแปรเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามแนวปฏิบัติของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ มีแนวปฏิบัติดังต่อไปนี้

3.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Y₁)

หมายถึง เจตนาธรรมณ์ อุดมการณ์ หลักการ ความเชื่อของสถานศึกษา และชุมชนในการที่จะพัฒนา ผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข โดยแสดงถึงวิธีการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ไว้ อย่างชัดเจนสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544

3.2 การจัดโครงสร้างของหลักสูตร (Y_2) คือแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยโรงเรียนศึกษา โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและนำมารวบรวมกับข้อมูลของสถานศึกษาแล้วนำมากำหนด สาระการเรียนรู้ เวลาเรียนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมายที่สถานศึกษาได้กำหนด

3.3 การกำหนดรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ (Y_3) คือ การที่โรงเรียนศึกษามาตรฐาน การเรียนรู้ช่วงชั้นจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์และกำหนดสาระการเรียนรู้ผลการ เรียนรู้ที่คาดหวังซึ่งต้องสอดคล้องกับเป้าหมายวิสัยทัศน์ของ โรงเรียนพร้อมทั้งพิจารณาถึงภูมิปัญญา ท้องถิ่น และแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นด้วย

3.4 การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (Y_4) คือ กิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนา ความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนตามกลุ่มสาระ การเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม เป็นกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง

3.5 การจัดการเรียนรู้และการส่งเสริมการเรียนรู้ (Y_5) คือ การจัดการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 โดยคำนึงถึง พัฒนาการของผู้เรียน วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการจัดการศึกษา สำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน

3.6 การวัดและประเมินผล (Y_6) คือการกำหนดรูปแบบวิธีการและเกณฑ์การวัดและ ประเมินผล ให้สอดคล้องกับแนวการวัดประเมินผลของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพ.ศ.2544

3.7 การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา (Y_7) คือ การวางแผนกำหนด กิจกรรมการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ กำหนดภารกิจในการบริหารงานวิชาการเพื่อสนับสนุน การใช้หลักสูตรสถานศึกษา กำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการตรวจสอบการบริหารจัดการ หลักสูตรสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบกำหนดตัวเลือก (forced choice) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศ ที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงจากแบบสอบถามของ ศิริพงษ์ อังศุจินดา ที่พัฒนาขึ้นมาตามแนวคิดของ แฮร์ริส (Harris) ซึ่งประกอบด้วย 1) การประเมินสภาพปัญหา 2) การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา 3) การออกแบบวิธีทำงาน 4) การจัดสรรทรัพยากร 5) การประสานงาน และ 6) การอำนวยการ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 โดยพัฒนาแบบประเมินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของกรมวิชาการ จำแนกตามตัวแปรย่อย ดังนี้ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 2) การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3) การจัดโครงสร้างหลักสูตร 4) การกำหนดรายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ 5) การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 6) การจัดการเรียนรู้และการส่งเสริมการเรียนรู้ 7) การวัดและประเมินผล 8) การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

แบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าระดับของลิเคอร์ท์ (Likert's rating Scale)⁷⁰ โดยผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีความหมายดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง การปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศหรือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนน้อยที่สุด มีคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง การปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศหรือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนน้อย มีคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง การปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศหรือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนปานกลาง มีคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง การปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศหรือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนมาก มีคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน

⁷⁰ ศิริพงษ์ อังศุจินดา, “กระบวนการนิเทศในโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546), 178-181.

ระดับ 5 หมายถึง การปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศหรือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนมากที่สุด มีคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและรายงานวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถามและปรับแก้รายละเอียดตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ให้คำแนะนำ โดยใช้ IOC (Index of Item Objective Congruence)

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารครูผู้ทำหน้าที่นิเทศในโรงเรียน และครูผู้ปฏิบัติการสอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 32 ฉบับ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 4

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีของ ครอนบาค (cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient)⁷¹ ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.939 (รายละเอียดภาคผนวก ง)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา แจ้งให้หัวหน้าสถานศึกษาและโรงเรียนในสังกัดที่เป็นตัวอย่างให้อนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและเดินทางไปเก็บแบบสอบถามจากโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้กำหนดให้โรงเรียนนำร่อง โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) เมื่อรับ

⁷¹ Lee J. Cronbach, Essentials of Psychological Testing , 3 re ed. (New York : & Row Publishers, 1974) , 161.

แบบสอบถามกลับคืนมาทุกฉบับแล้ว นำแบบสอบถามทั้งหมดมาพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วจัดระบบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science)

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถามในช่วงใดก็แสดงว่ากระบวนการนิเทศกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสต์ (Best)⁷² มีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 แสดงว่าการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศในโรงเรียนหรือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 แสดงว่าการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศในโรงเรียนหรือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 แสดงว่าการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศในโรงเรียนหรือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 แสดงว่าการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศในโรงเรียนหรือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 แสดงว่าการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศในโรงเรียนหรือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%)
2. การวิเคราะห์ระดับกระบวนการนิเทศและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

⁷² John W. Best, Research in Education (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall Inc., 1970), 190.

3. การวิเคราะห์กระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบหลายขั้นตอน (stepwise multiple regression)

สรุป

การวิจัยครั้งนี้จัดทำขึ้นเพื่อทราบกระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจสอบราชการที่ 4 มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1) เพื่อทราบระดับกระบวนการนิเทศและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 2) เพื่อทราบกระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศตามแนวคิดของแฮริส(Harris) และการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาใช้แนวปฏิบัติของกรมวิชาการ ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ผู้ทำหน้าที่นิเทศในโรงเรียนและครูผู้ปฏิบัติการสอนจำนวน 272 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่(f) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (stepwise multiple regression)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปตามจุดประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากบุคลากรในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 จำนวน 34 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 97.6 จำนวน 272 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบสอบถามตอบอย่างสมบูรณ์นำมาวิเคราะห์โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์ และเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบการบรรยาย จำแนกเป็น

- 1) การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2) การวิเคราะห์ระดับกระบวนการนิเทศและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 เขตตรวจราชการที่ 4

- 3) การวิเคราะห์กระบวนการนิเทศส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้ปฏิบัติการสอนที่เป็นผู้ให้ข้อมูล จำนวน 272 คน เมื่อแยกพิจารณาตามตำแหน่งหน้าที่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ มีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	106	38.97
หญิง	166	61.03
รวม	272	100.00
อายุ		
ไม่เกิน 30 ปี	7	2.57
31-40 ปี	42	15.44
41-50 ปี	142	52.21
51-60 ปี	81	29.78
รวม	272	100.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	0.74
ปริญญาตรี	203	74.63
ปริญญาโท	67	24.63
รวม	272	100.00
ตำแหน่งหน้าที่		
ผู้บริหาร	34	12.50
ผู้ช่วยผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน	34	12.50
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	68	25.00
ครูผู้ปฏิบัติการสอน	136	50.00
รวม	272	100.00
ประสบการณ์ในการทำงาน		
ไม่เกิน 5 ปี	47	17.28
6-10 ปี	40	14.71
11-15 ปี	32	11.76
16-20 ปี	41	15.07
20 ปีขึ้นไป	112	41.18
รวม	272	100.00

จากตารางที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 166 คน คิดเป็น ร้อยละ 61.03 อายุส่วนใหญ่มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 52.21 รองลงมา อายุ 51-60 ปี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 29.78 อายุน้อยสุดไม่เกิน 30 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.57 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ปริญญาตรีจำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 74.63 ต่ำสุดต่ำกว่าปริญญาตรีมี 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.74 ตำแหน่งหน้าที่ส่วนใหญ่เป็นครูปฏิบัติการสอนจำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ประสบการณ์ในการทำงาน 20 ปีขึ้นไป จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 41.18 น้อยสุด 11-15 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76

ตอนที่ 2 ระดับของกระบวนการนิเทศและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและ โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

เขตตรวจราชการที่ 4

การวิเคราะห์กระบวนการนิเทศและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่อง และโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) เพื่อตอบคำถามสำหรับการวิจัยข้อที่ 1 “กระบวนการนิเทศและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 อยู่ระดับใด” โดย ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับตามแนวคิดของเบสต์ (Best) 5 ระดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับกระบวนการนิเทศของ
โรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4

N=34

องค์ประกอบ	(\bar{X})	S.D.	ระดับ
1. การประเมินสภาพปัญหา (x_1)	3.61	0.25	มาก
2. การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา (x_2)	3.64	0.33	มาก
3. การออกแบบวิธีการทำงาน (x_3)	3.60	0.37	มาก
4. การจัดสรรทรัพยากร (x_4)	3.66	0.29	มาก
5. การประสานงาน (x_5)	3.84	0.30	มาก
6. การอำนวยการ (x_6)	3.91	0.30	มาก
กระบวนการนิเทศ (x_{tot})	3.71	0.27	มาก

จากตารางที่ 3 กระบวนการนิเทศโดยภาพรวม (\bar{X}) = 3.71) อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อยในแต่ละองค์ประกอบพบว่ามีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก อยู่ในเกณฑ์มาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ การอำนวยการ (\bar{X}) = 3.91) การประสานงาน (\bar{X}) = 3.84) การจัดสรรทรัพยากร (\bar{X}) = 3.66) การจัดลำดับความสำคัญของ (\bar{X}) = 3.64) การประเมินสภาพปัญหา (\bar{X}) = 3.61) การออกแบบวิธีการทำงาน (\bar{X}) = 3.60) และจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าน้อยแสดงว่าข้อมูลกระบวนการนิเทศ และทุกตัวแปรย่อยมีการกระจายน้อยมากแสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็น ในเรื่องกระบวนการนิเทศค่อนข้างจะเป็นแนวทางเดียวกัน (S.D.=0.25 - 0.37)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับกระบวนการนิเทศ
ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ด้านการประเมินสภาพปัญหา

N=34

องค์ประกอบ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีการศึกษาลักษณะธรรมชาติของงานและความสัมพันธ์ของงานแต่ละฝ่ายด้วยการวิเคราะห์	3.58	0.28	มาก
2. มีการสังเกตอย่างรอบคอบในปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์	3.58	0.31	มาก
3. มีการทบทวนและตรวจสอบประเด็นปัญหาอย่างถี่ถ้วน	3.63	0.29	มาก
4. ใช้ผลที่ได้จากการวัดพฤติกรรมต่างๆ มาประกอบการพิจารณา	3.67	0.28	มาก
การประเมินสภาพการทำงาน (X_1)	3.61	0.25	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่ากระบวนการนิเทศในองค์ประกอบการประเมินสภาพปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อยในแต่ละองค์ประกอบพบว่ามีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ใช้ผลที่ได้จากการวัดพฤติกรรมต่างๆ มาประกอบการพิจารณา ($\bar{X} = 3.67$) มีการทบทวนและตรวจสอบประเด็นปัญหาอย่างถี่ถ้วน ($\bar{X} = 3.63$) และมีการศึกษาลักษณะธรรมชาติของงานและความสัมพันธ์ของงานแต่ละฝ่ายด้วยการวิเคราะห์กับการสังเกตอย่างรอบคอบในปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์ ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบการประเมินสภาพการทำงานและตัวแปรย่อยข้อ 1-4 จากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.28-0.31) ซึ่งมีการกระจายน้อยมาก แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องกระบวนการนิเทศที่ค่อนข้างจะเป็นแนวทางเดียวกัน

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับกระบวนการนิเทศ
ของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ด้านการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

N=34

องค์ประกอบ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีการกำหนดเป้าหมายการนิเทศของโรงเรียนไว้ใน โครงการ	3.86	0.34	มาก
2. มีการกำหนดจุดประสงค์การนิเทศแต่ละเรื่อง	3.67	0.39	มาก
3. เสนอวิธีการนิเทศและวิธีการปฏิบัติเพื่อเน้นทางเลือก ที่หลากหลายสำหรับบุคลากรได้เลือกใช้	3.53	0.38	มาก
4. มีการจัดลำดับความสำคัญของวิธีการที่เสนอให้ไว้เป็น ทางเลือก	3.50	0.39	มาก
การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา (X_2)	3.64	0.33	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่ากระบวนการนิเทศในองค์ประกอบการจัดลำดับความสำคัญของ
ปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อยในแต่ละองค์ประกอบ
พบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้
มีการกำหนดเป้าหมายการนิเทศของโรงเรียนไว้ในโครงการ ($\bar{X} = 3.86$) มีการกำหนดจุดประสงค์
การนิเทศแต่ละเรื่อง ($\bar{X} = 3.67$) เสนอวิธีการนิเทศและวิธีการปฏิบัติเพื่อเป็นทางเลือกที่หลากหลาย
สำหรับบุคลากรได้เลือกใช้ ($\bar{X} = 3.53$) และมีการจัดลำดับความสำคัญของวิธีการที่เสนอให้ไว้เป็น
ทางเลือก ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบการจัดลำดับความสำคัญของงานและตัวแปรย่อย
ข้อ 1-4 จากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.33-0.39) ซึ่งมีการกระจายน้อยมาก แสดงว่า
ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องกระบวนการนิเทศที่ค่อนข้างจะเป็นแนวทางเดียวกัน

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับกระบวนการนิเทศ
ของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ด้านการออกแบบวิธีการทำงาน

N=34

องค์ประกอบ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีการจัดระบบของปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นและจัดปัญหาที่มีความใกล้เคียงกันให้เป็นกลุ่ม เพื่อความสะดวกในการจัดการนิเทศ	3.52	0.37	มาก
2. มีการคิดล่วงหน้าถึงหลักการหรือแนวคิดต่างๆ ที่จะมาใช้ในการนิเทศในแต่ละกลุ่มปัญหา	3.52	0.39	มาก
3. มีการเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากรที่จำเป็นต้องใช้	3.68	0.40	มาก
4. มีการเขียนโครงการหรือแผนปฏิบัติการนิเทศของโรงเรียนตามที่คิดออกแบบไว้	3.69	0.46	มาก
การออกแบบวิธีการทำงาน (X_3)	3.60	0.37	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า กระบวนการนิเทศในองค์ประกอบการออกแบบวิธีการทำงาน

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อยในแต่ละองค์ประกอบ พบว่ามีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มีการเขียนโครงการหรือแผนปฏิบัติการนิเทศของโรงเรียนตามที่คิดออกแบบไว้ ($\bar{X} = 3.69$) มีการเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์และบุคลากรที่จำเป็นต้องใช้ ($\bar{X} = 3.68$) และมีการจัดระบบของปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นและจัดปัญหาที่มีความใกล้เคียงกันเป็นกลุ่ม เพื่อความสะดวกในการจัดการนิเทศกับมีการคิดล่วงหน้าถึงหลักการหรือแนวคิดต่างๆ ที่จะมาใช้ในการนิเทศในแต่ละกลุ่มปัญหา ($\bar{X} = 3.52$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบการออกแบบวิธีการทำงานและตัวแปรย่อยข้อ 1-4 จากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.37-0.46) ซึ่งมีการกระจายน้อยมาก แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องกระบวนการนิเทศที่ค่อนข้างจะเป็นแนวทางเดียวกัน

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับกระบวนการนิเทศ
ของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ด้านการจัดสรรทรัพยากร

N=34

องค์ประกอบ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีการกำหนดทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามต้องการที่กำหนดไว้	3.73	0.35	มาก
2. มีการจัดแบ่งทรัพยากรต่างๆ ระหว่างบุคลากรหรือโครงการให้ทั่วถึงตามที่กำหนด	3.65	0.33	มาก
3. มีการแบ่งปันทรัพยากรให้ตามสัดส่วนกรณีที่ไม่อาจจัดให้ไว้ได้ทั้งหมด	3.62	0.32	มาก
4. มีการกำหนดให้มีทรัพยากรส่วนหนึ่งที่สามารถนำไปใช้กรณีที่มีเป้าประสงค์เฉพาะกิจ	3.63	0.32	มาก
การจัดสรรทรัพยากร (X_4)	3.66	0.29	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า กระบวนการนิเทศในองค์ประกอบการจัดสรรทรัพยากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อยในแต่ละองค์ประกอบ พบว่ามีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มีการกำหนดทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามความต้องการที่กำหนดไว้ ($\bar{X} = 3.73$) มีการจัดแบ่งทรัพยากรต่างๆ ระหว่างบุคลากรหรือโครงการให้ทั่วถึงตามที่กำหนด ($\bar{X} = 3.65$) มีการกำหนดให้มีทรัพยากรส่วนหนึ่งที่สามารถนำไปใช้กรณีที่มีเป้าประสงค์เฉพาะกิจ ($\bar{X} = 3.63$) และมีการแบ่งปันทรัพยากรให้ตามสัดส่วนกรณีที่ไม่อาจจัดให้ไว้ได้ทั้งหมด ($\bar{X} = 3.62$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบการจัดสรรทรัพยากรและตัวแปรย่อยข้อ 1-4 จากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.29-0.35) ซึ่งมีการกระจายน้อยมาก แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องกระบวนการนิเทศที่ค่อนข้างจะเป็นแนวทางเดียวกัน

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับกระบวนการนิเทศของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ด้านการประสานงาน

N=34

องค์ประกอบ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีการประสานงานการทำงานให้เกิดความร่วมมือและการดำเนินงานภายใน	3.86	0.32	มาก
2. มีการสร้างความสามัคคีในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน	3.79	0.35	มาก
3. มีการกำหนดตารางเวลาและลำดับของงานที่จะทำก่อน-หลัง	3.86	0.33	มาก
4. มีการชี้แจงงานที่แต่ละคนต้องปฏิบัติ	3.84	0.33	มาก
การประสานงาน (X_5)	3.84	0.30	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า กระบวนการนิเทศในองค์ประกอบการประสาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อยในแต่ละองค์ประกอบ พบว่ามีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มีการประสานงานการทำงานให้เกิดความร่วมมือและการดำเนินงานภายในกับการกำหนดตารางเวลาและลำดับของงานที่จะทำก่อน-หลัง ($\bar{X} = 3.86$) มีการชี้แจงงานที่แต่ละคนต้องปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.84$) และมีการสร้างความสามัคคีในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบการประสานงานและตัวแปรย่อยข้อ 1-4 จากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.30-0.35) ซึ่งมีการกระจายน้อยมาก แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องกระบวนการนิเทศที่ค่อนข้างจะเป็นแนวทางเดียวกัน

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับกระบวนการนิเทศ
ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ด้านการอำนวยการ

N=34

องค์ประกอบ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอย่างเป็นทางการ	4.13	0.33	มาก
2. มีการกำหนดระเบียบหรือแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้ เป็นไปตามทิศทางที่ต้องการ	3.98	0.35	มาก
3. มีการแนะนำด้วยการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบกฎระเบียบ และแนวทางปฏิบัติ	3.94	0.34	มาก
4. มีการกำหนดทางเลือกไว้ให้สามารถตัดสินใจเลือกได้ หลายทางเลือก	3.60	0.36	มาก
การอำนวยการ (X_0)	3.91	0.30	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่ากระบวนการนิเทศในองค์ประกอบการอำนวยการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($X = 3.91$) เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อยในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอย่างเป็นทางการ ($\bar{X} = 4.13$) มีการกำหนดระเบียบหรือแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปตามทิศทางที่ต้องการ ($\bar{X} = 3.98$) มีการแนะนำด้วยการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบกฎระเบียบและแนวทางปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.94$) และมีการกำหนดทางเลือกไว้ให้สามารถตัดสินใจเลือกได้หลายทางเลือก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบการอำนวยการและตัวแปรย่อยข้อ 1-4 จากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.30-0.36) ซึ่งมีการกระจายน้อยมาก แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องกระบวนการนิเทศที่ค่อนข้างจะเป็นแนวทางเดียวกัน

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4

N=34

องค์ประกอบ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (y_1)	4.17	0.31	มาก
2. การจัดโครงสร้างหลักสูตร (y_2)	4.15	0.27	มาก
3. การกำหนดรายวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้ (y_3)	4.00	0.27	มาก
4. การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (y_4)	4.00	0.23	มาก
5. การจัดการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ (y_5)	3.98	0.27	มาก
6. การวัดและประเมินผล (y_6)	4.01	0.28	มาก
7. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา (y_7)	3.99	0.27	มาก
การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (Y_{tot})	4.04	0.243	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่าการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยภาพรวม ($\bar{X} = 4.04$) อยู่ในเกณฑ์ระดับมากเมื่อพิจารณาตัวแปรย่อยทุกตัวแปรอยู่ในเกณฑ์มาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ($\bar{X} = 4.17$) การจัดโครงสร้างหลักสูตร ($\bar{X} = 4.15$) การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.00$) การกำหนดรายวิชาสาระการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.00$) การวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.00$) การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.99$) การจัดการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.98$) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและองค์ประกอบย่อยมีการกระจายน้อย แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ เป้าหมายและการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

N=34

องค์ประกอบ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาวิสัยทัศน์ในหลักสูตรสถานศึกษา มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544	4.20	0.28	มาก
2. มีการกำหนดวิธีดำเนินงานของสถานศึกษา(ภารกิจ) เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์	4.14	0.35	มาก
3. มีการกำหนดความคาดหวังด้านคุณภาพที่จะเกิดกับการเรียน(เป้าหมาย) ได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.19	0.34	มาก
4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน	4.13	0.33	มาก
การกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ เป้าหมายและการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Y_1)	4.17	0.31	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในองค์ประกอบการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อยในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาวิสัยทัศน์ในหลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ($\bar{X} = 4.20$) มีการกำหนดความคาดหวังด้านคุณภาพที่จะเกิดกับผู้เรียน(เป้าหมาย) ได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.19$) มีการกำหนดวิธีดำเนินงานของสถานศึกษา(ภารกิจ) เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.14$) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่กำหนดให้หลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และตัวแปรย่อยข้อ 1-4 จากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.28-0.35) ซึ่งมีการกระจายน้อยมากแสดงว่าผู้ตอบแทนสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ค่อนข้างจะเป็นแนวทางเดียวกัน

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับการจัดทำหลักสูตร
ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ด้านการจัดโครงสร้างหลักสูตร

N=34

องค์ประกอบ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา	4.16	0.39	มาก
2. โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับ โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544	4.24	0.25	มาก
3. กำหนดสาระการเรียนรู้ และเวลาเรียนไว้ชัดเจนเหมาะสม	4.17	0.32	มาก
4. สัดส่วนระหว่างสาระการเรียนรู้กับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีความเหมาะสม	4.04	0.28	มาก
การจัดโครงสร้างหลักสูตร (Y_2)	4.15	0.27	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่าการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในองค์ประกอบการจัดโครงสร้าง
หลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อยในแต่ละองค์ประกอบ
พบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้
โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 ($\bar{X} = 4.24$) การกำหนดสาระการเรียนรู้และเวลาเรียนไว้ชัดเจนเหมาะสม
($\bar{X} = 4.17$) โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา($\bar{X} =$
4.16) และสัดส่วนระหว่างสาระการเรียนรู้กับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.04$)
เมื่อพิจารณาองค์ประกอบการจัดโครงสร้างหลักสูตร และตัวแปรย่อยข้อ 1-4 จากค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (S.D. = 0.25-0.32) ซึ่งมีการกระจายน้อยมาก แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็น
ในเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ค่อนข้างจะเป็นแนวทางเดียวกัน

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับการจัดทำหลักสูตร และค่าระดับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ด้านการกำหนดรายวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้

N=34

องค์ประกอบ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. จัดทำรายวิชาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามมาตรฐานที่กำหนด	4.15	0.30	มาก
2. จัดสาระการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้และระดับพัฒนาการของผู้เรียน	4.04	0.29	มาก
3. สาระการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในชุมชน	3.76	0.28	มาก
4. สาระการเรียนรู้มีลักษณะส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมและจริยธรรม	4.13	0.33	มาก
5. สาระการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน	3.92	0.35	มาก
การกำหนดรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ (Y_3)	4.00	0.27	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในองค์ประกอบการกำหนดรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อยในแต่ละองค์ประกอบพบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ จัดทำรายวิชาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามมาตรฐานที่กำหนด ($\bar{X} = 4.15$) สาระการเรียนรู้มีลักษณะส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 4.13$) จัดสาระการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้และระดับพัฒนาการของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.04$) สาระการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.92$) และสาระการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในชุมชน ($\bar{X} = 3.76$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบการกำหนดรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ (และตัวแปรย่อยข้อ 1-5 จากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.27-0.35) ซึ่งมีการกระจายน้อยมาก แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ค่อนข้างจะเป็นแนวทางเดียวกัน

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ด้านการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

N=34

องค์ประกอบ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ	3.40	0.25	มาก
2. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งเน้นเพิ่มเติมการเรียนรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม	3.98	0.21	มาก
3. การผู้เรียนสามารถเลือกกิจกรรมด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจ	4.02	0.33	มาก
การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (Y_4)	4.00	0.23	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในองค์ประกอบที่กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อยในแต่ละองค์ประกอบพบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ผู้เรียนสามารถเลือกกิจกรรมด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจ ($\bar{X} = 4.02$) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งเน้นเพิ่มเติมการเรียนรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม ($\bar{X} = 3.98$) และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ ($\bar{X} = 3.40$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบที่กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และตัวแปรย่อยข้อ 1-3 จากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.21-0.33) ซึ่งมีการกระจายน้อยมาก แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ค่อนข้างจะเป็นแนวทางเดียวกัน

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ด้านการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ (y_3)

N=34

องค์ประกอบ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การจัดการเรียนรู้และการส่งเสริมการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542	4.16	0.30	มาก
2. การจัดการเรียนรู้คำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียน วิธีการเรียนรู้ ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน	4.02	0.30	มาก
3. การจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นใช้รูปแบบ วิธีการที่หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.06	0.28	มาก
4. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.69	0.40	มาก
การจัดการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ (Y_3)	3.98	0.27	มาก

จากตารางที่ 15 พบว่าการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อยในแต่ละองค์ประกอบพบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ($\bar{X} = 4.16$) การจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.06$) การจัดการเรียนรู้คำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนวิธีการเรียนรู้ ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.02$) และการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการในกลุ่มสาระ ($\bar{X} = 3.69$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้และตัวแปรย่อยข้อ 1-4 จากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.22-0.40) ซึ่งมีการกระจายน้อยมาก แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ค่อนข้างจะเป็นแนวทางเดียวกัน

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ด้านการวัดและประเมินผล

N=34

องค์ประกอบ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การกำหนดหลักเกณฑ์การวัดและประเมินผลมีการร่วมกันพิจารณาจากทุกฝ่าย เพื่อถือปฏิบัติร่วมกันและเป็นมาตรฐานเดียวกัน	3.40	0.34	มาก
2. การวัดและประเมินผลการเรียนสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษา	4.08	0.26	มาก
3. วิธีการและเครื่องมือการวัดและประเมินผลมีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน	3.94	0.30	มาก
การวัดและประเมินผล (y_0)	4.01	0.28	มาก

จากตารางที่ 16 พบว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในองค์ประกอบการวัด และประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อยในแต่ละองค์ประกอบ พบว่ามีค่าเฉลี่ยระดับความคิดอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การวัดและประเมินผลการเรียนสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.08$) วิธีการและเครื่องมือการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียน ($\bar{X} = 3.94$) และการกำหนดหลักเกณฑ์การวัดและประเมินผลมีการร่วมกันพิจารณาจากทุกฝ่าย เพื่อถือปฏิบัติร่วมกันและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ($\bar{X} = 3.40$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบการวัดและประเมินผล รวมทั้งตัวแปรย่อยข้อ 1 – 3 จากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 0.26 – 0.34) ซึ่งมีการกระจายน้อยมากแสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ค่อนข้างจะเป็นแนวทางเดียวกัน

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

N=34

องค์ประกอบ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. มีการวางแผนกำหนดกิจกรรมการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้	4.03	0.29	มาก
2. มีการกำหนดภารกิจในการบริหารงานวิชาการเพื่อสนับสนุนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	4.05	0.28	มาก
3. มีการกำหนดภารกิจในการบริหารทั่วไป เพื่อสนับสนุนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	4.00	0.27	มาก
4. มีการกำหนดระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	3.90	0.29	มาก
การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา (y_7)	3.99	0.27	มาก

จากตารางที่ 17 พบว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในองค์ประกอบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อยในแต่ละองค์ประกอบ พบว่ามีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มีการกำหนดภารกิจในการบริหารงานวิชาการเพื่อสนับสนุนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.05$) มีการวางแผนกำหนดกิจกรรมการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ($\bar{X} = 4.03$) มีการกำหนดภารกิจในการบริหารทั่วไป เพื่อสนับสนุนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.00$) และมีการกำหนดระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.90$) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาและตัวแปรย่อยข้อ 1-4 จากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.=0.27 - 0.29) ซึ่งมีการกระจายน้อยมากแสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ค่อนข้างจะเป็นแนวทางเดียวกัน

ตอนที่ 3 กระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและ
โรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
เขตตรวจราชการที่ 4

การวิเคราะห์กระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 จะนำเสนอเป็นสองขั้นตอน ตอนที่ 3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ซึ่งปรากฏในตารางที่ 18 และในตอนที่ 3.2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับที่มาของสมการวิเคราะห์การถดถอยซึ่งจะแสดงให้เห็นว่า กระบวนการนิเทศใดบ้างที่ส่งผลต่อการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ซึ่งปรากฏในตารางที่ 19

ตอนที่ 3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4

ความสัมพันธ์ของตัวแปรในตอนนี้ จะนำเสนอในค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ (r_{xy}) ระหว่างตัวแปรต้น คือ กระบวนการนิเทศ (X_{tot}) การประเมินสถานภาพปัญหา (X_1) การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา (X_2) การออกแบบวิธีการทำงาน (X_3) การจัดสรรทรัพยากร (X_4) การประสานงาน (X_5) และการอำนวยการ (X_6) กับตัวแปรตามในภาพรวมคือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายและใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 (Y_{tot}) ตามรายละเอียดในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศกับการจัดทำหลักสูตร
สถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X _{tot}	Y _{tot}
X ₁	1.000	.763**	.700**	.715**	.612**	.678**	.827**	.572**
X ₂	.763**	1.000	.946**	.821**	.774**	.701**	.948**	.627**
X ₃	.700**	.946**	1.000	.825**	.729**	.617**	.916**	.536**
X ₄	.715**	.821**	.825**	1.000	.756**	.736**	.912**	.681**
X ₅	.612**	.774**	.729**	.756**	1.000	.787**	.875**	.819**
X ₆	.678**	.701**	.617**	.736**	.787**	1.000	.841**	.781**
X _{tot}	.827**	.948**	.916**	.912**	.875**	.841**	1.000	.748**

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

จากตารางที่ 18 พบว่า กระบวนการนิเทศมีความสัมพันธ์กับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง ($r = .748$)

เมื่อแยกวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของกระบวนการนิเทศทั้ง 6 ด้าน ปรากฏว่า การประสานงาน (X₅) การอำนวยความสะดวก (X₆) การจัดสรรทรัพยากร (X₄) การจัดความสำคัญของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายพบที่มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง ($r = .819$, $r = .781$, $r = .681$, $r = .627$) ตามลำดับส่วนด้านการประเมินสภาพปัญหา (X₁) การออกแบบวิธีการทำงาน (X₃) กับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายพบที่มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r = .572$, $r = .536$)

ตอนที่ 3.2 กระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน
นาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4

การวิเคราะห์กระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน
นาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจ
ราชการที่ 4 ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression
analysis) เพื่อตรวจสอบสมมติฐานการวิจัยว่า “กระบวนการนิเทศส่งผลต่อการจัดหลักสูตรสถาน
ศึกษาของโรงเรียนนาร่องโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
เขตตรวจราชการที่ 4”

ตารางที่ 19 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณกระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4

ผลการวิเคราะห์กระบวนการนิเทศ						
แหล่งของความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	Sig.F	
Regression	1	36.316	36.316	267.9	.000**	R .706
Residual	270	36.587	.136			R2 .498
กระบวนการที่ได้รับคัดเลือก เข้าสมการ	B	SE.B	Beta	t	sig.t	Adjusted.R ² .496 Std.E .368
กระบวนการนิเทศ (X _{tot})	.714	.044	.706	16.371	.000**	
ค่าคงที่	1.396	.163		8.546	.000**	

** P < .01

* P < .05

จากตารางที่ 19 เมื่อพิจารณากระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ตัวพยากรณ์ที่เข้าสมการ คือกระบวนการนิเทศมีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.706 และมีค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.498 นั่นคือ กระบวนการนิเทศสามารถทำนายการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนได้ร้อยละ 49.80 ซึ่งลักษณะนี้หมายความว่า กระบวนการนิเทศส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยได้ดังนี้

สมการ พยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_{\text{tot}} = 1.396 + 0.714 x_{\text{tot}}$$

ตารางที่ 20 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของกระบวนการนิเทศในด้านที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช เขตตรวจราชการที่ 4

ผลการวิเคราะห์กระบวนการนิเทศ						
แหล่งของความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	Sig.F	
Regression	3	39.994	13.331	108.5	.000**	R .741
Residual	268	32.909	.123	64		R ² .549
กระบวนการที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ	B	SE.B	Beta	t	sig.t	Adjustud.R ²
การอำนวยการ (X_0)	.325	.050	.398	6.505	.000**	.544
การประสานงาน (X_5)	.224	.047	.279	4.749	.000**	StdE .350
การประเมินสภาพ การทำงาน (X_1)	.160	.045	.183	3.589	.000**	
ค่าคงที่	1.333	0.154		8.650	.000**	

** P < .01

* P < .05

จากตารางที่ 20 เมื่อพิจารณากระบวนการนิเทศเป็นรายด้านที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน (y_{tot}) ตัวพยากรณ์ที่เข้าสมการคือ การอำนวยการ (X_0) การประสานงาน (X_5) การประเมินโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมทั้งสองตัว (R) เท่ากับ 0.741 มีค่าประสิทธิภาพปัญหา (X_1) การทำนาย (R^2) 0.549 นั่นคือ ตัวแปรด้าน การอำนวยการ (X_0) การประสานงาน (X_5) การประเมินสภาพปัญหาสามารถทำนายการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของ

โรงเรียนได้ร้อยละ 54.9 ลักษณะเช่นนี้หมายความว่า การอำนวยความสะดวก การประสานงานและการประเมินสภาพปัญหา ส่งผลต่อการจัดหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยได้ดังนี้

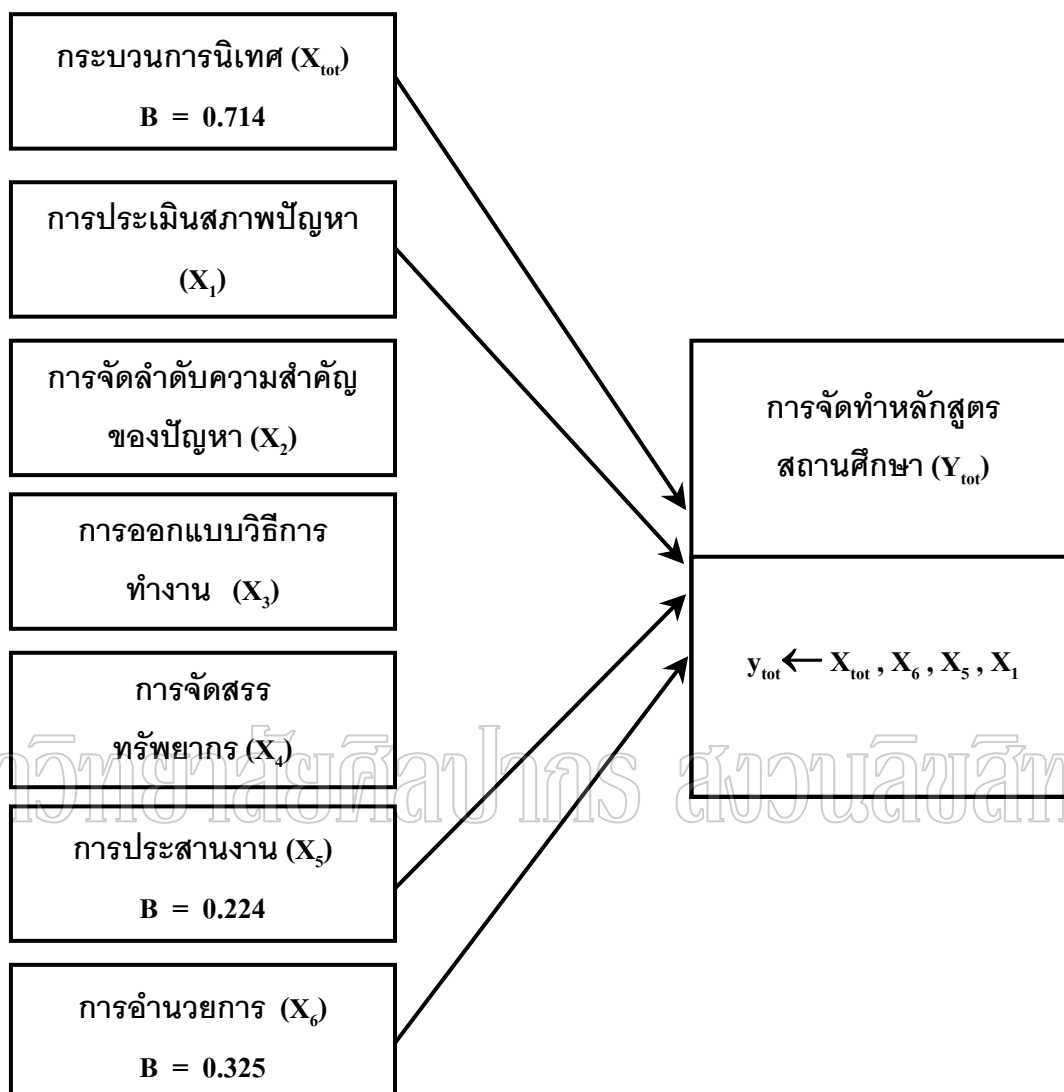
สมการ พยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_{tot} = 1.333 + .325 X_6 + .224 X_5 + .160 X_1$$

สรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

กระบวนการนิเทศส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. กระบวนการนิเทศ (X_{tot}) การอำนวยความสะดวก X_6 การประสานงาน X_5 และ การประเมินสภาพปัญหาต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย
2. กระบวนการนิเทศ (X_{tot}) ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย (Y_{tot})
3. การอำนวยความสะดวก X_6 การประสานงาน X_5 และ การประเมินสภาพปัญหาส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย (Y_{tot})

→ หมายถึง ตัวแปรเข้าสมการ

B หมายถึง สัมประสิทธิ์ถดถอยพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

แผนภูมิที่ 3 สรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของกระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดการทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ทราบกระบวนการนิเทศ และการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 2) ทราบกระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย โรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 จำนวน 34 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มของผู้นิเทศ จำนวน 4 คน ได้แก่ ผู้บริหาร 1 คน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ 1 คน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 2 คน 2) กลุ่มของครูผู้ปฏิบัติการสอน 4 คน รวมโรงเรียนละ 8 คน จำนวนทั้งสิ้น 272 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม 1 ฉบับ มี 3 ตอน ตอนที่ 1 การสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 (เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศตามแนวคิดของแฮร์ริส (Harris) และการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ทำการเก็บรวบรวมได้จากโรงเรียน 34 โรงเรียน จำนวน 272 ฉบับ จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regressions analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง “กระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 “ ครั้งนี้มีข้อค้นพบที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. กระบวนการนิเทศในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ทั้งโดยภาพรวมและแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การจัดสรรทรัพยากร การจัดทำลำดับความสำคัญของปัญหา การประเมินสภาพปัญหา และการออกแบบวิธีทำงาน

2. กระบวนการนิเทศโดยภาพรวมส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน

นาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 เมื่อแยกพิจารณากระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 4 แต่ละองค์ประกอบพบว่า

องค์ประกอบของกระบวนการนิเทศด้านการประสานงาน ด้านการอำนวยความสะดวกและด้านการประเมินสภาพปัญหา ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีผลการวิจัยที่กล่าวข้างต้น เพื่อสนับสนุนการวิจัยให้บรรลุวัตถุประสงค์จึงอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่ากระบวนการนิเทศในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและแยกพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า กระทรวงศึกษาธิการได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในปีพุทธศักราช 2546 ให้มีกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม ซึ่งทำให้สถานศึกษาสามารถนำสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามจุดหมายของหลักสูตรได้มากยิ่งขึ้น และการบริหารจัดการก็เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกระดับในโรงเรียน ได้รับความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งทราบบทบาทภารกิจหน้าที่ตลอดจนแนวทางการปฏิบัติที่จะช่วยส่งเสริมให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุด กระทรวงศึกษาธิการและกรมสามัญศึกษาได้มีการวางแผนการนิเทศไว้อย่างชัดเจนมากขึ้น และมีการกำกับติดตามผลการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นระยะอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง นอกจากนี้ยังจัดให้มีโครงการอบรมให้ความรู้กับผู้บริหาร โดยตรงเพื่อให้ผู้บริหารได้มีความรู้และเข้าใจกระบวนการปฏิบัติงานและแนวทางในการนิเทศ ผู้บริหารก็ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการใช้กระบวนการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรวิจิตรวาทกิจ โสภณ เรื่องการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาว่า มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการนิเทศอยู่ในระดับมากที่สุดและสอดคล้องกับผลการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายของกรมวิชาการพบว่า โรงเรียนมีการวางแผนนิเทศในระดับมากถึงร้อยละ 83.9 ซึ่งเห็นได้จากการกำหนดนโยบายและมาตรการดำเนินการอย่างชัดเจนสอดคล้องกับนโยบายการนิเทศและติดตามการดำเนินงานของ

สถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 จนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้โรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายได้ดำเนินการนิเทศตามกระบวนการนิเทศอย่างต่อเนื่อง โดยสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายได้รับความรู้ ความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คำแนะนำ จนบุคลากรมีความพร้อมและมุ่งมั่นที่จะสร้างหลักสูตรสถานศึกษารวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้เป็น บุคลากรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของสเปียร์ (Spears) การนิเทศการศึกษาเป็น กระบวนการที่ทำให้เกิดการปรับปรุง และการกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู โดยมุ่งช่วยเหลือ เพื่อให้ช่วยตนเองและสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาของ สงัด อุทรานันท์ เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพสูงขึ้น มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานสูงขึ้นเพื่อพัฒนางานให้ดีขึ้น เมื่อนิเทศแล้วจะไม่เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สามารถ ทิมนาค เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการนิเทศกับกระบวนการนิเทศกับกระบวนการนิเทศทาง วิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนทุกขนาดในโรงเรียนประถม ศึกษามีการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศอยู่ในระดับดีมาก ทำให้การพัฒนางานวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกองวิจัยการศึกษาระดับมัธยมศึกษาพบว่า โรงเรียนเตรียมความพร้อมในการ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ การพัฒนาบุคลากรโดย อบรมปฏิบัติการจัดทำหลักสูตร ศึกษา คุณานของโรงเรียนอื่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1 มีการปฏิบัติตาม กระบวนการนิเทศในระดับมาก

เมื่อพิจารณากระบวนการนิเทศในโรงเรียนนาร่อง โรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 เป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกด้านคือ การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การประเมินสภาพปัญหา การจัดลำดับความสำคัญ ปัญหา การจัดสรรทรัพยากร การออกแบบวิธีการทำงาน เนื่องจากโรงเรียนนาร่องและโรงเรียน เครือข่าย ได้มีการปฏิบัติในด้านการอำนวยความสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งศิริ น ไตรโยธี ซึ่งพบว่า การนิเทศที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การวางแผนการนิเทศการศึกษาสภาพการ ปฏิบัติการนิเทศ โดยมีการทบทวนปัญหาและวิเคราะห์ถึงสาเหตุและตรวจสอบปัญหาอย่างถี่ถ้วน การมอบหมายให้ครูทำงานตามความเหมาะสม มีกำหนดระเบียบหรือแนวทางต่าง ๆ ในการทำงาน ร่วมกัน มีการกำหนดปริมาณงานและระยะเวลาในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม มีการแนะนำให้ ครูปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนในการทำงาน คณะครูได้มีการประชุมร่วมกันและ คณะครูได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางเลือกในการปฏิบัติงาน ในด้านการประสานงานได้มีการ ประสานงานต่างๆ เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกับครู มีความสามัคคี กัน มีการปรับปรุงการทำงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด มีการกำหนดตารางเวลาและลำดับ ของงานที่จะทำก่อน-หลังชี้แจงงานที่แต่ละคนต้องปฏิบัติและสร้างความสัมพันธ์กันในการทำงาน

ในด้านการประเมินสภาพการทำงาน ได้มีการศึกษาลักษณะธรรมชาติของงานและความสัมพันธ์ของงานแต่ละฝ่ายด้วยการวิเคราะห์ มีการสังเกตอย่างรอบคอบในปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์ มีการทบทวนและตรวจสอบประเด็นปัญหาอย่างถี่ถ้วน และใช้ผลที่ได้จากการวัดพฤติกรรมต่างๆ ในด้านการจัดสรรทรัพยากร ได้มีการกำหนดทรัพยากรให้เท่าระหว่างบุคลากรหรือโครงการให้ทั่วถึงตามที่กำหนด ในกรณีที่ไม้อาจจัดให้ได้ทั้งหมดก็มีการแข่งขันทรัพยากรให้ตามสัดส่วนและกำหนดให้มีทรัพยากรส่วนหนึ่งที่สามารถนำไปใช้กรณีที่มีเป้าประสงค์เฉพาะกิจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญธรรม ศิริบุญกาญจน์ เรื่องการศึกษาเปรียบเทียบความเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ซึ่งพบว่าการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการอำนวยความสะดวกและบริการด้านอื่นๆ ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงานมีผลสำเร็จอย่างสูง มาประกอบการพิจารณา ในด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน คือ มีการกำหนดเป้าหมายของงานไว้อย่างชัดเจน ได้กำหนดจุดประสงค์ของงานที่ทำ มีการเสนอวิธีการทำงานเป็นทางเลือกที่หลากหลายให้ครูได้เลือกใช้ และมีการจัดลำดับความสำคัญของงานแต่ละงาน ในด้านการออกแบบวิธีการทำงาน มีการจัดระบบปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและจัดปัญหาที่มีความใกล้เคียงให้เป็นกลุ่มเพื่อความสะดวกในการจัดนิเทศ มีการคิดล่วงหน้าถึงหลักการหรือแนวคิดต่าง ๆ ที่จะมาใช้ในการนิเทศในแต่ละกลุ่มที่มีปัญหา มีการเตรียมสื่อ อุปกรณ์และบุคลากรที่จำเป็นต้องใช้ และมีการเขียนโครงการหรือแผนปฏิบัติการนิเทศของโรงเรียนตามที่คิดออกแบบไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ ศรีสวรรณ ทำการวิจัยเรื่องการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดเลย พบว่าผู้บริหารร่วมกับคณะครูในโรงเรียนกำหนดออกแบบวางแผนและเขียนโครงการนิเทศขึ้นแล้วจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ และครูที่มีความรู้ ความสามารถเรื่องนั้น ๆ เป็นผู้ให้ความรู้

ส่วนผลการวิจัยการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนำร่อง โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 อยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและแยกพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ได้ศึกษาทำความเข้าใจรับทราบบทบาทภารกิจของผู้บริหารและนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาความพร้อมในการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาเขต 5 พบว่า ปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่องโดยพัฒนาความรู้ ความสามารถทั้งผู้บริหารและครู อีกทั้งมีการจัดประชุมในโรงเรียนเพื่อช่วยกันเขียนหลักสูตรของวิชาต่างๆ และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ บริการทางการศึกษาเปิดสอนระดับปริญญาโททางการบริหารการศึกษามากขึ้น จึงทำให้ผู้บริหารและครูมีความรู้ความเข้าใจเรื่องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มีการ

ปฏิรูปการศึกษามีการทำให้การปฏิรูปทางการศึกษาเป็นรูปธรรมมากขึ้น โรงเรียนปรับปรุงนโยบายพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ มูราเดียน (Mooradian) ที่ศึกษาเรื่องการจัดทำหลักสูตรในเขตที่ขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักสูตร พบว่า ผู้ที่จะดำเนินงานด้านหลักสูตรควรมีการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป และมีความเป็นผู้นำทางวิชาการและในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องพฤติกรรมที่มีประสิทธิผลและไม่มีประสิทธิผลของครูใหญ่ โดย สมิท (Smith) ซึ่งพบว่า ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการแสดงความสามารถในการสอนและการบริหารโรงเรียนให้ประจักษ์ตลอดจนสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายได้รับความรู้และสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้ รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ แอนน เทเบิร์ก เอส (Ann Teberg S.) ซึ่งทำการวิจัยเรื่องความต้องการในการพัฒนาและปฏิรูปหลักสูตรของครู พบว่า ครูต้องการเวลาในการวางแผนอภิปรายสังเกตและการแสดงความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับศิลปะการสอนและครูต้องการให้ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชนและต้องการข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับกลยุทธ์ด้านการสอนและประเมินผลในชั้นเรียนสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรมวิชาการได้ติดตามและประเมินผลการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายพบว่าบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในระดับมาก เรื่องการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การออกแบบจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรและการจัดสัดส่วนเวลาเรียน และสอดคล้องกับการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาของกองการวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ พบว่า โรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายส่วนใหญ่การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การจัดโครงสร้างหลักสูตร การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การกำหนดรายวิชาสาระการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การบริหารจัดการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาผู้บริหารจะต้องดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ แอนเดรีย โนทาร์ (Andrea Notare) ซึ่งทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ พบว่า จะได้หลักสูตรที่ตรงตามความต้องการและความสนใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรอย่างแท้จริงส่งผลให้ผู้เรียนมีความสนใจกระตือรือร้นในการเรียนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นกว่าการใช้หลักสูตรเดิมและประกอบขึ้นทางกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำผังมโนทัศน์ของแต่ละสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 สาระการเรียนรู้เพิ่มให้กับทางโรงเรียนในปี 2546 ด้วยเกรงว่าโรงเรียนต่างๆ จะสับสนและมีปัญหาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งผังมโนทัศน์ที่มีความชัดเจนในรายละเอียดมากกว่ามาตรฐานการเรียนรู้ที่กระทรวงจัดให้

ในครั้งแรกมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 5 (2546) พบว่า โรงเรียนได้เตรียมความพร้อมเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามากที่สุด โดยมี การประชาสัมพันธ์ ซึ่งแจ้งเรื่องหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่คณะกรรมการบริหารสถาน ศึกษาไว้ในปฏิทินปฏิบัติงานอย่างชัดเจน จัดแบ่งสายงานมีแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานอย่าง ชัดเจน จัดตั้งอำนาจความเสดวกด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรไว้อย่าง เพียงพอ จัดระบบข้อสารสนเทศของโรงเรียนและสำรวจวิทยากรท้องถิ่นและสอดคล้องกันอย่าง เหมาะสมกับผลการติดตามและประเมินผล การดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของกรม วิชาการในปี 2546 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้และความตระหนักในการจัดการหลักสูตร มีความเป็นผู้นำทางวิชาการและมีทักษะในการจัดการบริหารหลักสูตรสำหรับปัจจัยภายนอกชุมชน เห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและวางแผนนิเทศการใช้โดยการ ประชุมอบรม การให้คำปรึกษาและการเยี่ยมชั้นเรียน ผู้สอนมีการศึกษาเอกสารหลักสูตร กำหนด เนื้อหา คำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้อย่างสอดคล้องและผลิตผลจากการใช้หลักสูตร สถานศึกษาพบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอนผู้เรียนและชุมชนมีความพึงพอใจใช้หลักสูตรสถานศึกษาอยู่ ในระดับมาก

กระบวนการนิเทศ มีความสัมพันธ์กับการจัดการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของ โรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่ากระบวนการนิเทศ มีความสัมพันธ์กับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพราะการทำงานจะต้องทำอย่างเป็นระบบโดยเริ่ม จากการประเมินสภาพการทำงาน เป็นการศึกษาถึงปัญหาและความต้องการ การวางรูปแบบและ การนำไปใช้โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากนั้นกำหนดทางเลือกและจัดลำดับความสำคัญของงานแล้ว กำหนดโครงการต่างๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ จากนั้นแบ่งสรรทรัพยากรให้บุคลากรหรือโครงการ นั้นสำหรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน การประสานงานเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด ขั้นหนึ่ง เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่ต้องบริหารคน เวลา อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกทุก ๆ อย่างให้เหมาะสม เพื่อความสำเร็จของงานและการอำนวยความสะดวกก็เป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่มีอิทธิพล ต่อ การปฏิบัติที่จะต้องทำให้สอดคล้องกันตามความจำเป็นและความเหมาะสมประกอบด้วยการแต่งตั้ง บุคลากร การกำหนดแนวทางหรือกฎเกณฑ์ในการทำงานแนะนำการปฏิบัติ อันจะนำไปสู่ความ สำเร็จของงาน กระบวนการนิเทศมีความสัมพันธ์กับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงทำให้เกิด ประสิทธิภาพในการทำงาน

2. กระบวนการนิเทศส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและ

โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และในด้านการประสานงาน ด้านการอำนวยความสะดวกและด้านการประเมินสภาพปัญหาส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 โดยที่การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การออกแบบวิธีการทำงาน และการจัดสรรทรัพยากรไม่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 แต่องค์ประกอบรายด้านเหล่านี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การประสานงาน การอำนวยความสะดวกและการประเมินสภาพปัญหาสามารถดำเนินงานไปได้อย่างดียิ่งเนื่องจากถ้าขาดข้อมูลที่เป็นในการกำหนดความต้องการในการทำงานขาดการกำหนดเป้าหมายจุดประสงค์ ขาดการวางแผนการทำงานและการกำหนดทรัพยากรรวมไปถึงขาดการมอบหมายงานให้บุคลากรทำงาน กระบวนการนิเทศจะไม่สามารถขับเคลื่อนไปได้ ผู้บริหารจะต้องตระหนักว่าองค์ประกอบทุกด้านมีความสำคัญเท่าเทียมกันจะขาดงานด้านหนึ่งด้านใดมิได้ เพราะองค์ประกอบของกระบวนการนิเทศทุกด้านจะสนับสนุนและส่งเสริมกันตลอดเวลาซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่น ความศรัทธาให้เกิดกับครู ผู้เรียนและชุมชนได้เป็นอย่างดีในช่วงการก้าวเข้าสู่ยุคของการปฏิรูปการศึกษา ส่วนองค์ประกอบด้านการประสานงาน การอำนวยความสะดวกและการประเมินสภาพปัญหาซึ่งเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับคนเวลา วัสดุอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกและการประสานสัมพันธ์ เพื่อจะทำให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จ ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนทุกคนจะต้องร่วมมือร่วมใจสนับสนุนให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาดำเนินไปอย่างเต็มศักยภาพ องค์ประกอบต่างๆเหล่านี้เป็นสาเหตุที่ทำให้กระบวนการนิเทศด้านการประสานงาน การอำนวยความสะดวกและการประเมินสภาพปัญหาส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 สอดคล้องกับแนวคิดของกรมวิชาการและองค์ประกอบการด้านจัดสรรทรัพยากรการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและการออกแบบวิธีการทำงานนั้นพบว่าต่างมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับการประสานงานการอำนวยความสะดวกและการประเมินสภาพการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ลักษณะเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า การจัดสรรทรัพยากรการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและการออกแบบวิธีการทำงาน ถึงแม้จะไม่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแต่ก็เป็นปัจจัยส่งเสริมให้การประสานงานการอำนวยความสะดวกและการประเมินสภาพปัญหา ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้จนงานบรรลุเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

จากการค้นพบของการวิจัย การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และผลการวิเคราะห์ ข้อมูลรวมทั้งการอภิปรายผล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. สำหรับผู้บริหารโรงเรียนซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้นิเทศและใช้กระบวนการนิเทศในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ผู้บริหารจำเป็นต้องดำเนินการตามกระบวนการนิเทศอย่างมีระบบต่อเนื่อง และจริงจัง จะต้องมีการประสานงาน การอำนวยความสะดวก และการประเมินสภาพปัญหาที่อาจจะก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ในการปฏิบัติงาน ได้รับความบรรลุเป้าหมายในเวลาที่กำหนดไว้ และได้ผลงานที่มีคุณภาพ

2. ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดทำแผนการปฏิบัติการนิเทศในโรงเรียนและนำกระบวนการนิเทศด้านการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การออกแบบวิธีการทำงาน การจัดสรรทรัพยากร และนำเทคนิคสำคัญที่ใช้ในแต่ละขั้นตอน เช่น กระบวนการ P - D - C - A เทคนิค SWOT analyzed ไปปฏิบัติให้เป็นระบบที่เข้มแข็งสามารถนิเทศ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

ตามที่ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะทั่วไปที่กล่าวข้างต้น เพื่อให้งานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เขตตรวจราชการที่ 4 ได้แพร่ออกไป เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของผู้บริหาร นักวิชาการและผู้สนใจทั่วไป จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยดังนี้

1. ควรศึกษาเรื่องการประเมินการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย
2. ควรศึกษาเรื่องพฤติกรรมการณ์เทศของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ควรศึกษาเรื่องการณ์เทศในโรงเรียนที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมสามัญศึกษา. คู่มือศึกษานิเทศก์, แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียน.

กรุงเทพฯ : ศรีอนันท์การพิมพ์, 2538.

กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. ร่างคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2544.

_____ .กรมวิชาการ. หลักสูตรการเรียนการสอนแบบหน่วยบูรณาการ. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540

_____ .หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การ

รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545.

_____ .กรมวิชาการ. แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ 2544.

_____ .กรมวิชาการ. รายงานการติดตามผลการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของ

โรงเรียนนารองและโรงเรียนเครือข่าย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2546.

_____ .สำนักงานปลัดกระทรวง. เอกสารสรุปงานวิจัยการติดตามผลการบริหารจัดการหลัก

สูตรสถานศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตการศึกษา 1-12. กรุงเทพฯ : เคย, 2546.

_____ .สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครปฐม. เอกสารรายงานผลการจัดทำหลักสูตร

สถานศึกษา : ศึกษานิเทศก์, 2546.

_____ .กรมสามัญศึกษา. สรุปผลการดำเนินงานนิเทศการศึกษา พ.ศ.2540-2541 ราชบุรี :

ศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 5, 2544

_____ .เอกสารเพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2544.

กิติมา ปรีดีดิถ. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษราพิพัฒน์, 2532.

เจียมศักดิ์ เลาสถิตย์. “ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการนิเทศกับสภาพความสำเร็จของโรงเรียน

ประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี. “วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

วิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540.

ชัดเจน ไทยแท้. สภาพการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการประถมศึกษาจังหวัด : การศึกษานิเทศน์จังหวัดนนทบุรี. “วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตร์บัณฑิตมหาวิทยาลัย สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

ดนตรี จิตวิกุล. “การปฏิบัติกิจกรรมการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2535.

ดุสิต ทิวถนอม. การนิเทศการศึกษา หลักการและการปฏิบัติ. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์, 2540.

ทองอินทร์ วงศ์โสธร. ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษานอ่วยที่
3. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536.

นิพนธ์ ไทยพานิช. การนิเทศแบบคลีนิก. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2535.

บรรจบ ประสานศักดิ์. “การปฏิบัติกิจกรรมนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหา
บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม, 2535.

ปรีชา นิพนธ์พิทยา. มิติใหม่ : การนิเทศการศึกษากับการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ชีรพงษ์การพิมพ์,
2537.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์เจริญผล, 2540.

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ: พรสิวกการพิมพ์, 2536.

วิจิตร ศรีสะอาดและคณะ. “วิวัฒนาการแนวความคิดในเรื่ององค์การ.” เอกสารประกอบการ
สอนชุดวิชาหลัก และระบบการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,
35-39. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2536.

วรวิมล วชิรกิจโกศล. “การศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศของผู้บริหารและครูในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการ
ศึกษา 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2536.

ศิริพงษ์ อังศุจินดา “กระบวนการนิเทศในโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ การศึกษา” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการ ศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.

ศรีจิตย์ สร้างเอี่ยม. “พฤติกรรมกรรมการบริหารส่งผลต่อการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2536.

สังัด อุทรานันท์. การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มิตรสยาม, 2540.

สังวัตน์ หงส์พิพัฒน์สกุล. “ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนกับสภาพ ความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นครปฐม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการ ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2534.

สามารถ ทิมนาค. “ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการนิเทศกับกระบวนการนิเทศงานวิชาการ ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการ ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2535.

สุชาติ ศรีสุวรรณ. “การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดเลย.” วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2535.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ชุดฝึกอบรมตนเอง : การนิเทศภายในโรงเรียน ประถมศึกษาอย่างมีระบบ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.

_____. “กองพัฒนาบุคลากร.” คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับปรับปรุง), 6-7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2536.

เสนาะ มีสวัสดิ์. “ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะและการปฏิบัติงานของผู้นิเทศ ภายใน โรงเรียนกับความพึงพอใจในการทำงานของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2536.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. เอกสารเสริมความรู้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545.

ภาษาอังกฤษ

Adams, Harold P., and Frank Dickey G. Basic Principle of Supervision. Ran Nuger
New Delhi : Eirasia Publishing House, 1966.

Allen. Wiant A., and Others. Activities, Problem and of Curriculum Development. [online].
Accessed 7 May 2000. Available from : [http://Llericac. Net/ericac/ED 132295. htm](http://Llericac.Net/ericac/ED 132295. htm).

Ann. Teberg S. ,and Other.. Identified professional development needs of teachers in curriculum reform [online] , Accessed 7 May 2000. Available from : [http // N ericac.net/eicdc/ED 430976 .htm](http://N ericac.net/eicdc/ED 430976 .htm).

Best, John W. Research in Education. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1970.

Cronbach, Lee J. Essentials of Psychological Testing. 3rd ed. New York : Harper & Row Publishers, 1974. 161.

Glenn, Ross J.. Curriculum development in Junior/Community College. The "State-of-the-Art" as view by the Acade Affairs office. [online]. Accessed 7 May 2000.

Available from : [http // Ericac.Net/ericac/Ed/88710.Htm](http://Ericac.Net/ericac/Ed/88710.Htm).

Good, Carter v. Dictionary of Education. 3rd ed. New York : McGraw-Hill, Book Company, 1973.

Gwynn, J. Minor. Theory and Practice of Supervision. Now York : Dodd Mead & Company, 1974.

Harris, Ben M. Supervision Behavior in Ecucation. 3rd ed. Englewood Cliffs, N.J.:
Prentice-Hall, 1985.

Katz, Danial, and Kahn L. Robert. The Social Psychology of Organization. 2nd ed. New York :
John Willey & Son, 1978.

Marks, Hame R., Emery Stoop, and Joice King Stoop. Handbook of Education Supervision : A Guide for the Peractitioner. Boston : Allyn and Bacon Ind., 1978.

Robinson , Michael. Lingking Distance Education to Sustainable Community Development.
Canada : n.p., 1992.

Speaer, Harold. Improving the Supervision of Intruccion. Cliffs, N.J.: Perntice-Hall, 1967.

UNESCO. Strategies and Procedures in Developing and Implementing Curriculum. Bangkok :
The Unesco Regional Office for Education in Asia and Oceania, 2000.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ก

รายชื่อของโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

เขตตรวจราชการที่ 4

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

รายชื่อของโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544
เขตตรวจราชการที่ 4 มีดังนี้

1. โรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย	นครปฐม
2. โรงเรียนหลักสองส่งเสริมวิทยา	สมุทรสาคร
3. โรงเรียนหนองโพวิทยา	ราชบุรี
4. โรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ	เพชรบุรี
5. โรงเรียนหนองพลับวิทยา	ประจวบคีรีขันธ์
6. โรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์	กาญจนบุรี
7. โรงเรียนท่ายหาด	สมุทรสงคราม

รายชื่อของโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544
เขตตรวจราชการที่ 4 มีดังนี้

1. โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย	นครปฐม
2. โรงเรียนสามพรานวิทยา	นครปฐม
3. โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา	นครปฐม
4. โรงเรียนมัธยมฐานบินกำแพงแสน	นครปฐม
5. โรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ	สมุทรสาคร
6. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์	สมุทรสาคร
7. โรงเรียนประสารัฐประชากิจ	ราชบุรี
8. โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์	ราชบุรี
9. โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง	ราชบุรี
10. โรงเรียนโพธารวัฒนาเสนี	ราชบุรี
11. โรงเรียนคุรุราษฎร์รังสฤษดิ์	ราชบุรี
12. โรงเรียนเทพมงคลรังษี	กาญจนบุรี
13. โรงเรียนวิสุทธิรังษี	กาญจนบุรี
14. โรงเรียนท่ามะกาวิทยาคม	กาญจนบุรี
15. โรงเรียนบ่อพลอยรัชดาภิเษก	กาญจนบุรี
16. โรงเรียนทองผาภูมิ	กาญจนบุรี
17. โรงเรียนพนมทวนชนูปถัมภ์	กาญจนบุรี
18. โรงเรียนหัวหิน	ประจวบคีรีขันธ์

19. โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม	ประจวบคีรีขันธ์
20. โรงเรียนประจวบวิทยาลัย	ประจวบคีรีขันธ์
21. โรงเรียนบางสะพาน	ประจวบคีรีขันธ์
22. โรงเรียนกองคาราม	เพชรบุรี
23. โรงเรียนวัชรธรรมโสภิต	เพชรบุรี
24. โรงเรียนบ้านลาดวิทยา	เพชรบุรี
25. โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย	เพชรบุรี
26. โรงเรียนศรีธธาสมุทร	สมุทรสงคราม
27. โรงเรียนอัมพวันวิทยาลัย	สมุทรสงคราม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือ ขอทดลองเครื่องมือ

และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา

ที่ ศธ 0520.203.2/687

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์
นครปฐม 73000

26 ธันวาคม 2546

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน (รายชื่อแนบท้าย)

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางอัจฉรา จินดาพงษ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง กระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนนำร่อง และโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 4

ดังนั้นจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมกันนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวนชม ชิตะตั้งกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร.0-3421 9136

โทรสาร 0-3421 9136

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดา	สุวรรณกุล	ข้าราชการบำนาญ
2. นายปรีชา	นิพนธ์พิทยา	ศึกษานิเทศก์ 9 สำนักงานเขตพื้นที่การ
ศึกษานครปฐมเขต 2
3. นายวรพจน์	นาคนคร	ผู้อำนวยการโรงเรียนราชินีบูรณะ นครปฐม
4. นางพวงกาญจน์	กรุงกาญจนา	อาจารย์ 3 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา นครปฐม
5. นางเอมอร	ตรีชั้น	อาจารย์ 3 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา นครปฐม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ที่ ศธ 0520.203.2/095

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์

นครปฐม 73000

9 กุมภาพันธ์ 2547

เรื่อง ขอดลองเครื่องมือ

เรียน (รายชื่อแนบท้าย)

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 8 ฉบับ

ด้วย นางอัจฉรา จินดาพงษ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่องกระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ นางอัจฉรา จินดาพงษ์ ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในสถานศึกษาของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวนชม ชินะตั้งกูร)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ฝ่ายธุรการ

โทร.0-3421 9136

โทรสาร 0-3421 9136

รายชื่อสถานศึกษาที่ขอทดลองเครื่องมือ

1. โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย
2. โรงเรียนภัทรญาณวิทยา
3. โรงเรียนจรัลวิทยานุกูลมีรังษุชาติ
4. โรงเรียนไทยโยคะมณีกาญจน์วิทยา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ที่ ศธ 0520.107/1750

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม

26 มีนาคม 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน (รายชื่อแนบท้าย)

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางอัจฉรา จินดาพงษ์ นักศึกษาระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “กระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายกรใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ทำหน้าที่ในคณะกรรมการการนิเทศในโรงเรียน จำนวน 2 คน และครูผู้ปฏิบัติการสอน จำนวน 4 คน ในโรงเรียนสังกัดหน่วยงานของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดแจ้งให้โรงเรียนทราบเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่ นักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร.0 3424 3435 , 0 3421 8788

ปณิธานของบัณฑิตวิทยาลัย “มุ่งมั่นให้บริการ พัฒนางานให้มีคุณภาพ”

รายชื่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1
2. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2
3. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1
4. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2
5. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3
6. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
7. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
8. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1
9. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2
10. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1
11. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2
12. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม
13. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ภาคผนวก ค

มหาวิทยาลัยศรีสอภังกร สงวนลิขสิทธิ์
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

กระบวนการนิเทศที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 4

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถามนี้ได้แก่
 - 1.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 1 ฉบับ/โรงเรียน
 - 1.2 ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ/ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน จำนวน 1 ฉบับ/โรงเรียน
 - หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ทำหน้าที่ในคณะกรรมการนิเทศในโรงเรียน
จำนวน 2 ฉบับ/โรงเรียน
 - 1.3 ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน จำนวน 4 ฉบับ/โรงเรียน

2. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศที่ส่งผล

ต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 4 คำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่านแต่ประการใด เพราะข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะนำไปพิจารณาในลักษณะภาพรวมและคำตอบที่ได้รับจะเป็นข้อมูลในการปรับปรุงกระบวนการนิเทศและพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. แบบสอบถามนี้มี 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 กระบวนการนิเทศ

ตอนที่ 3 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีในการตอบแบบสอบถามและโปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทั้ง 3 ตอน กรุณาอย่าเว้นข้อใดข้อหนึ่ง เพราะคำตอบที่ได้จะไม่สมบูรณ์ และไม่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงได้ จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นางอัจฉรา จินดาพงษ์

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้ารายการที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อ ที่	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	สำหรับ ผู้วิจัย
1	เพศ () ชาย () หญิง	() 1
2	อายุ () ไม่เกิน 30 ปี () 31 – 40 ปี () 41 – 50 ปี () 51 – 60 ปี	() 2
3	ระดับการศึกษา () ต่ำกว่าปริญญาตรี () ปริญญาโท () ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาโท	() 3
4	หน้าที่ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน () ผู้บริหารโรงเรียน () ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ/ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน () หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ () ครูผู้ปฏิบัติการสอน	() 4
5	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานใน ข้อ 4 () ไม่เกิน 5 ปี () 6 – 10 ปี () 11 – 15 ปี () 16 – 20 ปี () 20 ปีขึ้นไป	() 5

ข้อที่	กระบวนการนิเทศ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
9	การออกแบบวิธีทำงาน (Designing) มีการจัดระบบของปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นและจัด ปัญหาที่มีความใกล้เคียงให้เป็นกลุ่ม เพื่อความ สะดวกในการจัดการนิเทศ.....						() 14
10	มีการคิดล่วงหน้าถึงหลักการหรือแนวคิดต่างๆ ที่ จะมาใช้ในการนิเทศในแต่ละกลุ่มปัญหา.....						() 15
11	มีการเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์และบุคลากรที่จำ เป็นต้องให้.....						() 16
12	มีการเขียนโครงการหรือแผนปฏิบัติการนิเทศของ โรงเรียนตามที่คิดตอบแบบไว้.....						() 17
	การจัดสรรทรัพยากร (Allocation Resources)						
13	มีการกำหนดทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครง การตามความต้องการที่กำหนดไว้.....						() 18
14	มีการจัดแบ่งทรัพยากรต่างๆ ระหว่างบุคลากร หรือโครงการให้ทั่วถึงตามที่กำหนด.....						() 19
15	มีการแบ่งปันทรัพยากรให้ตามสัดส่วนกรณีที่ไม่ อาจจัดให้ไว้ได้ทั้งหมด.....						() 20
16	มีการกำหนดให้มีทรัพยากรส่วนหนึ่งที่สามารถ นำไปใช้กรณีที่มีเป้าประสงค์ เฉพาะกิจ.....						() 21
17	การประสานงาน (Coordinationg) มีการประสานงานการทำงานให้เกิดความร่วมมือ และการดำเนินงานภายใน.....						() 22

ข้อที่	กระบวนการนิเทศ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
18	มีการสร้างความสามัคคีในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน.....						() 23
19	มีการกำหนดตารางเวลาและลำดับของงานที่จะ ทำก่อน-หลัง.....						() 24
20	มีการชี้แจงงานที่แต่ละคนต้องปฏิบัติ.....						() 25
	การอำนวยความสะดวก (Directing)						
21	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอย่างเป็นทางการ....						() 26
22	มีการกำหนดระเบียบหรือแนวทางในการปฏิบัติ งานเพื่อให้เป็นไปตามทิศทางที่ต้องการ...						() 27
23	มีการแนะนำด้วยการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบกฎ ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติ.....						() 28
24	มีการกำหนดทางเลือกไว้ให้สามารถตัดสินใจ เลือกได้หลายทางเลือก.....						() 29

ตอนที่ 3 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ข้อที่	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1	การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา						
2	วิสัยทัศน์ในหลักสูตรสถานศึกษา มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.....						() 30
3	มีการกำหนดวิธีดำเนินงานของสถานศึกษา (ภารกิจ) เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์.....						() 31
4	มีการกำหนดความคาดหวังด้านคุณภาพที่จะเกิดกับผู้เรียน (เป้าหมาย) ได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....						() 32
5	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน.....						() 33
6	การจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา						
7	โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา.....						() 34
8	โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544.....						() 35

ข้อที่	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
7	กำหนดสาระการเรียนรู้และเวลาเรียนไว้ชัดเจนเหมาะสม.....						() 36
8	สัดส่วนระหว่างสาระการเรียนรู้กับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีความเหมาะสม.....						() 37
9	การกำหนดรายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดทำรายวิชาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามมาตรฐานที่กำหนด.....						() 38
10	จัดสาระการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้และระดับพัฒนาการของผู้เรียน.....						() 39
11	สาระการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในชุมชน.....						() 40
12	สาระการเรียนรู้มีลักษณะส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมและจริยธรรม.....						() 41
13	สาระการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน.....						() 42
14	การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ.....						() 43
15	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งเน้นเพิ่มเติมการเรียนรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม.....						() 44
16	ผู้เรียนสามารถเลือกกิจกรรมด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจ.....						() 45

ข้อที่	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปาน	น้อย	น้อยที่สุด	
17	การจัดการเรียนรู้และการส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการ ศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.....						() 46
18	การจัดการเรียนรู้คำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียน วิธี การเรียนรู้ ความสนใจและความสามารถของผู้ เรียน.....						() 47
19	การจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นใช้รูปแบบ วิธีการที่ หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ..						() 48
20	การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการในกลุ่มสาระ การเรียนรู้และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้..... การวัดและประเมินผล						() 49
21	การกำหนดหลักเกณฑ์การวัดและประเมินผลมีการ ร่วมกันพิจารณาจากทุกฝ่าย เพื่อถือปฏิบัติร่วมกัน และเป็นมาตรฐานเดียวกัน.....						() 50
22	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้สอดคล้องและ ครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตร สถานศึกษา.....						() 51
23	วิธีการและเครื่องมือการวัดและประเมินผลมีความ หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน.....						() 52
24	การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา มีการวางแผนกำหนดกิจกรรมการนำหลักสูตรสถาน ศึกษาไปใช้.....						() 53
25	มีการกำหนดภารกิจในการบริหารงานวิชาการเพื่อ สนับสนุนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา.						() 54

ข้อที่	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
26	มีการกำหนดภารกิจในการบริหารทั่วไป เพื่อ สนับสนุนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา.....						() 55
27	มีกำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการตรวจสอบ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา....						() 56

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ง

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

Method 2 (covariance matrix) will be used for this analysis

RELIABILITY ANALYSIS – SCALE (ALPHA)

**** Warning **** Determinant of matrix is zero

Statistics based on inverse matrix for scale ALPHA
are meaningless and printed as

N of Cases = 32

Item Means Mean Minimum Maximum Range Max / Min Variance

3.9542 3.5333 4.4000 .8667 1.2453 .0547

Item Variances Mean Minimum Maximum Range Max / Min Variance

.4238 .1655 .9989 .8333 6.0347 .0298

Inter – item

Covariances Mean Minimum Maximum Range Max / Min Variance

.0991 -.1276 .5759 .7034 -4.5135 .0095

RELIABILITY ANALYSIS – SCALE (ALPHA)

Item – total Statistics

Scale Scale Corrected

Mean Variance Item- Squared Alpha

If Item if Item Total Multiple if Item

Deleted Deleted Correlation Correlation Deleted

NO 1	197.6333	251.4126	.6949	.	.9367
NO 2	197.2667	263.3057	.5916	.	.9379
NO 3	197.3667	261.0678	.4446	.	.9389
NO 4	197.4333	264.3230	.5298	.	.9382
NO 5	197.5000	263.2931	.5617	.	.9380
NO 6	197.5333	259.0161	.6333	.	.9374
NO 7	197.8000	254.5103	.7366	.	.9365
NO 8	197.6000	265.5586	.5070	.	.9384
NO 9	197.6667	265.9540	.4791	.	.9385
NO 10	197.4667	267.1540	.3876	.	.9390
NO 11	197.5333	265.4299	.6233	.	.9381
NO 12	197.4667	264.8092	.5201	.	.9383
NO 13	197.4333	266.3920	.5597	.	.9383
NO 14	197.3667	265.9644	.4691	.	.9386
NO 15	197.5333	269.9816	.2990	.	.9394
NO 16	197.6000	265.4897	.4096	.	.9389
NO 17	197.7000	264.0103	.5599	.	.9381
NO18	198.0000	256.4138	.6764	.	.9370
NO 19	198.1333	259.5678	.6560	.	.9373
NO 20	197.9667	257.6195	.6347	.	.9373
NO 21	197.7667	262.5299	.4941	.	.9384
NO 22	197.8333	261.1782	.4938	.	.9384
NO 23	197.7000	262.9759	.46697	.	.9386
NO 24	197.3333	266.8506	.4080	.	.9389

NO25	197.4000	267.4897	.3919	.	.9396
NO26	197.4667	271.0161	.2430	.	.9397
NO27	198.0000	268.7586	.2671	.	.9398
NO28	197.7333	266.0644	.3816	.	.9391
NO29	197.7333	270.2713	.2680	.	.9396
NO30	197.8667	260.6023	.6833	.	.9372
NO31	197.7667	259.9782	.6570	.	.9373
NO32	197.9000	257.9552	.6822	.	.9370
NO33	198.0333	262.2402	.5425	.	.9381
NO34	197.9667	266.3782	.3960	.	.9390
NO35	198.0000	260.6207	.5410	.	.9380
NO36	197.7667	269.5644	.2542	.	.9397
NO37	197.8667	267.7747	.2861	.	.9397
NO38	197.8667	266.8782	.3020	.	.9397
NO39	197.9667	263.3437	.4651	.	.9386
NO40	197.7000	271.1138	.1646	.	.9402
NO41	197.9000	256.0241	.6785	.	.9369
NO42	197.6000	268.1103	.3134	.	.9395

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนวนลิขสิทธิ์

RELLABILITY ANALYSIS - SCALD (ALPHA)

Item –total Statistics

	Scale	Scale	Corrected		
	Mean	Variance	Item-	Squared	Alpha
	If Item	if Item	Total	Multiple	if Item
	Deleted	Deleted	Correlation	Correlation	Deleted
NO43	197.4667	268.3954	.3179	.	.9394
NO44	197.3000	273.1138	.0465	.	.9411
NO45	197.7667	265.3575	.4401	.	.9387
NO46	198.0333	263.6195	.3469	.	.9398
NO47	198.0333	264.5851	.3995	.	.9391
NO48	197.9667	265.2057	.3820	.	.9392
NO49	197.6667	262.4368	.4757	.	.9385
NO50	197.9667	264.7230	.5415	.	.9382
NO51	197.9667	262.5851	.5952	.	.9378

Reliability Coefficients 51 items

Alpha = .9397

Standardized item alpha = .9394

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	นางอัจฉรา จินดาพงษ์
ที่อยู่	359/362 หมู่บ้านนวมมงคล 2 ถนนศาลายา – บางเลน ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
ที่ทำงาน	โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา ตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73210 โทรศัพท์ 0-34322756 โทรสาร 0-34322755
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2527	สำเร็จการศึกษาปริญญาครุศาสตรบัณฑิต เอกวิชาภาษาไทย จากวิทยาลัยครูนครปฐม
พ.ศ.2544	ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ.2528	ผู้ช่วยผู้จัดการแผนกต้อนรับ โรงแรมโซฟิเทล เซ็นทรัล หัวหิน
พ.ศ.2532	อาจารย์ 1 โรงเรียนบ้านบาคใหญ่ อำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร
พ.ศ.2535	อาจารย์ 1 โรงเรียนไทรโยคมนตรีกาญจนวิทยา อำเภไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
พ.ศ.2540	อาจารย์ 2 โรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี
พ.ศ.2545-ปัจจุบัน	อาจารย์ 2 โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม